…ОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

УРЯАД ҮНЭН

…Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй орган

…57) | 1963-оной апрелиин 23, вторник | Сэн 2 мүнгэн

Литература болон искусствын талаар онсо түйлалтын түлөө 1963 ондо Ленинэй шанда хүртэгшэд

1. КОРИН П. Д.
2. МАРШАК С. Я.
3. АЙТМАТОВ ЧИНГИЗ.
4. ГАМЗАТОВ Р. Г.

ТАСС-ай фотохронико.

Ниитын инспектор хөөрэнэ

…нэ, ТҮРҮҮ …а ХЭРЭГЛЭХЭ

Р. ГОНСОРУНОВ, СССР-эй Верховно Советэй депутат, Худэриин совхозой кукурузашан

…баян …тула …идэ …наг …, га…алха, тарилга, …оо харууһалха …аг соонь үнгэр…эжэ элитэ бо…тиимэһээ манай …ехэ хүдэлмэри …али дээрээ 1500 …ргаа гэхэ гү, …12 тонно хүр…ьолотор бүхы…наг шэбхэ зөө…бди. Тиигэбэл …хорёод тонно …гдаха гээшэ. …э 4 трактор, 2 …машина ажал…шалга онһожо…

…кэ, культива…ной гэхэ мэтэ …заһабарилагда… болонхой.

…тэ звеномнай …маар уһална. …50 гаран гек…ай. Отделениин …шад мүн газа…нэ хүдэлмэри …уулагдана.

…15—16 га шэнэ …эбди. Хуушан …шэниисэ тари…на бригадада …жэ хэлсээбди. …дондо кукуру…ниисэ тариһа…ын ургаса аб… газарһаа гек…р шэниисэ ху…а. Энэ жэлдэ …отделениин ку…звеноһоо 150—…р абтажа, шэ…ань.

…0 гектарта ку…тарта тэжээлэй …түсэбтэй. Бобы …улһан үрэһөөр …урузын үрэһэн

…элдэ кукуру…МУ» гэжэ поли…лгээр шанар…ом. Энэ ургама…гаа һайнаар …а. Тиимэһээ энэ …е мүн лэ хэрэг… Иимэ үтэг…нер үрэһэндэ …грамм ородог. …гжүүлгээр ша…ла үрэһээ тус…о хээд, дээрэ…лгээ нэмээд, …оулхэдэ дүүрэ…

…республикамнай полимик р о-ү т э г-жүүлгэ хүсэд хүрэхөөр абаһан байна. Тиимэһээ кукурузашан бүхэн тэрэниие абаад, эртээнһээ үрэһэеэ шанаржуулхые оролдохо болоно.

Нёдондо иигэжэ шанаржуулагдаһан үрэһөөр Майн 19-дэ тариһамнай 9-дэхи үдэртөө ургамал газарһаа бултайжа эхилээ һэн. Тиигээд хойноһоонь оролдосотойгоор харууһалжа, яһала һайн ургаса абтаһан байха юм. Энэ үтэгжүүлгэ хэрэглэһэн үрэһэнһөө буурсаг ехэтэй кукуруза абтаа.

1962 оной октябрь һарада Москва хотодо эрдэмтэдэй, мүн мэргэжэлтэд болон кукурузашадай зүблөөн болоо һэн. Тэрэ зүблөөн дээрэ полимикро-үтэгжүүлгэ хэрэглэхэдэ хаа хаанагүй һайн үрэ дүн харуулаа, ургаса 15—20 процент дээшэлнэ гэжэ хүнүүд үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэһэн байха юм.

Мүнөө жэл манай республикын тогтоһоор 40 жэлэй ойн баяр болохонь гээшэ. Тиимэһээ бүхы хүдэлмэреэ хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхитэйгээр, һайн шанартайгаар хэхэ гэжэ оролдонобди. Тарилгынгаа гектар бүриһөө 500 центнер ногоон набша намаа абаха гэһэн социалис уялга хараалаад байнабди. Тэрэ тоодо 50 гектар дээрэһээ кукурузын буурсаг суглуулха хүсэлтэйбди.

Урда жэлнүүдэй дүй дүршэл дээрэһээ харахада тарилга хэһээр лэ тэрэнээ борнойлходо һайн байгаа. Тиимэһээ ургасын бултайгаагүй, бултайһан хойнонь айнгүйгөөр борнойлхо шухала. Зүгөөр хүнгэн борной хэрэгтэй.

Тиигэбэшье олохон газарта кукурузын биратай ургаса абажа шаданагүй. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, нэн түрүүн кукурузашад энэ ургамалые нютагайнгаа эрхэ байдалда ямар агротехникэ баримталжа ургуулхаб гэжэ һайса мэдэнэгүй гээшэ. Ушар иимэһээ удаан хүдэлжэ, дүй дүршэл ехэтэй болоһон кукурузашад залуушуулда, дүршэлтэй болоогүй байһан хүнүүдтэ туһалха зэргэтэй. Би өөрынгөө совхозой Бага-Худэриин кукурузашадай звенонуудта туһалха гэжэ шиидэнхэйб. Тиигэбэл ажахы бүхэндэ ганса нэгэн хүн һайн ургаса абаха бэшэ, харин бүхы кукурузашад хүсэһэндөө хүрэхэ бшуу.

…аян ургасын түлөө

…эй үйлэдбэ…иин Охин-Була…д мүнөө жэлдэ …талмайе 750 …эдхэжэ, бүхы…рта хүргэхэ юм. …эрэ кукурузын …ехээр ургуул…вено эмхидхэг…шуудай гэшүүд …тэ кукурузын…наг шэбхэ эл… …ута кукурузашан Илья Анисимович Чуркин, залуу механизатор Иван Сельверстович Поляков гэгшэд звенонуудые хүтэлбэрилхэнь. Эдэ нүхэднай долоон жэлэй табадахи жэлдэ гектар бүриһөө 400 центнер кукурузын набша намаа хуряаха уялга абаад, тарилгадаа һайнаар бэлдэжэ байна. Тэдэнэр бүхы техникээ заһабарилжа дүүргээд, мүнөө кукурузынгаа поли дээрэ наг шэбхэ зөөжэ эхилээ.

Л-Д. Гомбоев.

Хахад жэлэйнгээ түсэбые—110 процент

Республикын түрүү һаалишадай сагаан эдеэ элбэгээр абаха уряа бэшэгтэй Зэдын үйлэдбэриин управлениин «Коммунизм» (Инзагата) колхозой 2-дохи отделениин коммунис ажалай фермын хүдэлмэришэд анхаралтайгаар танилсажа, тэрэниие халуунаар дэмжээ. Энэ бэшэгтэ харюу болгон гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэйнгээ даабарие 110 процент дүүргэхэ гэжэ шиидээ.

Түрүү һаалишад Мария Ринчинова, Дулма Цыдыпова, Тамара Цыденова гэгшэд байгша оной түрүүшын кварталда һаажа байһан һүрэг үнеэдһээ 6500—7000 килограмм һү һаагаа юм. Эдэнэр мүнөө 2-дохи кварталда һү һаалгаяа түрүүшын кварталайхиһаа 2 дахин ехэ болгохо гэхэ гү, али бүхыдөө 83300 килограмм һү һааха уялга абаа. Энээнээ сүм дүүргэхын тула үнеэдэйнгээ харууһа һайжаруулжа, силос, таряа талханай зүйл мочевинэтэй холижо, элбэгээр үгэжэ байхаар шиидээ. Мүн апрель, май һарада үнеэн бүриһөө 8 килограмм, июнь һарада—10 килограмм һү үдэр соо һааха гэлсээ.

Түрүү һаалишадай жэшээгээр һаалиин фермынхид республикынгаа 40 жэлэй ойе угтуулан, хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллажа, сагаан эдеэ элбэгээр абахын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэе гэһэн уряа бэшэгтэйгээр үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозуудай бүхы һаалишадта хандаа.

Д. Бадмажапов.

ҮЙЛЭДБЭРИИЕ—ГОЛ АНХАРАЛДАА

Партиингаа Центральна Комитедэй ноябриин Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон манай үйлэдбэриин управлениин ажалшад мүнөө жэл хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг ехээр абажа, гүрэндөө худалдаха гэһэн тон харюусалгатай социалис уялгануудые абаа юм. Абаһан уялгануудайнгаа ёһоор колхоз, совхозууднай гүрэндөө 63500 центнер таряа, 36000 центнер мяха, 1 12200 центнер һү, 620 центнер нооһо, 2650 мянган үндэгэ, 2800 центнер овощ, 30500 центнер хартаабха худалдаха ёһотой.

Эдэ уялгануудаа хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ ажалшадай хүсэ шадал элсүүлхэ гээшэ үйлэдбэриин управлениин парткомой, колхоз, совхозуудай партийна организацинуудай гол зорилго болоно. Тиимэһээ мүнөө арад зоной дунда ябуулагдажа байгаа ниитэ-политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэриие һайнаар ябуулха болонобди.

Манай үйлэдбэриин управлени 1160 гаран коммунистнуудые хамтаруулһан 34 партийна эхин организацинуудтай. Управлениин олонхи коммунистнар үйлэдбэриин харюусалгатай участогуудта ажаллана.

Үйлэдбэриин управлениин партком ажахы бүхэнэй, партийна организаци бүхэнэй ажабайдал, ажал хүдэлмэритэй гүнзэгыгөөр танилсаад, дутуу дундануудынь усадхаха талаар эрид хэмжээнүүдые абажа байна. Коммунистнуудые ажахын гол участогуудта табиха талаар ехэхэн юумэ хэгдэнхэй. Ажал хүдэлмэридөө хайша хэрэгээр хандадаг, эрдэм бэлиг багатай хүдэлмэрилэгшэд, бэлэдхэл һайнтай, шударгы бэрхэ хүнүүдээр һэлгэгдээ. Жэшээлхэдэ, «Байкальский» совхозой агроном нүхэр Фомин залуу коммунист нүхэр Аносовоор һэлгэгдэһэн байха. Тэрэшэлэн отделени, фермэ, гүүртэнүүдые даагшанар, мүн бригадирнуудшье һэлгэгдээ.

Эдэ үдэрнүүдтэ парткомой бүхы хүдэлмэрилэгшэд ехэнхи сагаа ажалшадай дунда, фермэ, гүүртэ, бригада дээрэ үнгэргэнэ. Тэдэнэр партийна организацинуудтай, хүдөө ажалшадтай хамта малай үбэлжэлгэ эмхитэйгээр үнгэргэхын, һү, мяха ехээр абахын, хабарай тарилгада һайн бэлэдхэл хэжэ, саг болзортонь эрхим шанартайгаар үнгэргэхын түлөө тэмсэнэд. Парткомой олонхи инспектор-партэмхидхэгшэд, пропагандистнууд түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилжэ ажал хүдэлмэридөө ехэхэн үүсхэл оролдолго гаргажа хүдэлнэ. Энэ талаар илангаяа инспектор-эмхидхэгшэ нүхэр Серебренников шалгарна. Тэрэнэй үүсхэл оролдолгоор «Шергинский» совхоздо малшадай дунда ябуулагдажа байгаа ниитэ-политическэ хүдэлмэриин хэмжээ дээшэлүүлхэ, ажалай эмхидхэл һайжаруулха талаар ехэхэн юумэ хэгдээ.

Партийна организацинуудай, арад зоной үргэн хабаадалгатайгаар газар таряалан зүбөөр хэрэглэхэ, аша үрэ ехэтэй ургамалнуудые тариха талаар шухала хэмжээнүүд хараалагданхай. Энэ жэл 56039 гектар хахалагдаһан газарай 54580 гектарта гэхэ гү, али 97,4 процентдэ тарилга хэгдэхэ. Тэрэнэй 35650 гектарта (тарилгын талмайн 63,6 процентдэ) оро оһо таряан, тэрэ тоодо 25 мянган гектарта шэниисэ таригдаха. Нёдондо жэл управлениин совхоз, колхозууд гороохой баян ургаса абаа юм. Мүнөө жэл горох тариха талмай 3,5 мянган гектараар үргэдхэгдэжэ, 5800 гектарта хүргэгдэхэ.

Үндэр баян ургаса абахын түлөө хабарай тарилга саг болзортонь, һайн шанартайгаар үнгэргэхэ гээшэ тон шухала. Тиимэһээ энэ талаар управлениин партком, партийна организацинууд ехэхэн оролдолго гаргажа байна. Һаяхан «Шергинский» совхозой механизаторнууд хабарай тарилгын хүдэлмэри богонихон болзорто, тэрэ тоодо эртын тарилга 10 хоногой туршада дүүргэхэ гэһэн уряа бэшэгээр управлениингээ бүхы механизаторнууд, инженер, техигүүдтэ хандаа.

Мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха талаар абаһан социалис уялгануудаа һара, квартал бүхэндэ дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Энэ талаар илангаяа Кабанскын, «Шергинский» совхозуудай партийна организацинууд һайшаалтай хүдэлмэри ябуулһан байха. Малшадай дунда дэлгэрлэн мүрысөөнэй дүн арбан хоногто, квартал, һара бүхэндэ гаргагдажа, зүблөө, суглаанууд дээрэ хэлсэгдэжэ, бюллетень, тусхай хуудаһанууд, ханын газетэдэ бэшэгдэжэ байдаг. Мүрысөөнэй түрүүшүүл али болохоор урмашуулагдадаг. Управлениин партком түрүүшүүлэй дүй дүршэлөөр һаалишад, малшадай мүрысөөнэй дүнгүүдээр бюллетень, плакадуудые ходо гаргадаг заншалтай болонхой.

Энээнэй ашаар управлениин колхоз, совхозууд гүрэндэ мяха, үндэгэ худалдаха нэгэдэхи кварталай түсэб, уялгануудые муу бэшээр дүүргээ. Управлениин ажахынууд гүрэндэ мяха худалдаха нэгэдэхи кварталай түсэб 146 процент, үндэгэ — 143,4 процент дүүргэнхэй. Тиихэдэ нёдондонойхиһоо мяхан 9,8 процент, үндэгэн 67,2 процент ехээр худалдагдаа. Илангаяа Кабанскын совхозой хүдэлмэришэд һайн амжалта туйлаа. Совхоз гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэй түсэб үни дүүргэнхэй. Мяха абаха, гүрэндэ худалдаха талаар «Путь к коммунизму» колхоз, «Шергинский» совхоз муу бэшэ амжалта туйлаа. Гүрэндэ үндэгэ худалдаха нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб, уялгануудые Ойморой, Кабанскын совхозууд, «Прибайкалец» колхоз холо үлүүлэн дүүргээ. Олон түрүү шубуушад Третьякова, Васильева, Голубева, Помулева, Шашин, Мертвецовтон болон бусад урган гараа.

Мяха, үндэгэ абаха, гүрэндэ худалдаха талаар нэгэ хэды **амжалтанууд туйлагдабашье, һү худалдаха түсэб, уялгамнай дүүрэзгүй байшоо.** Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, зарим партийна организацинууд һаалишад, малшадай дунда политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри һулаар ябуулаа, социалис мүрысөө зүбөөр эмхидхэжэ шадаагүй, ажалай түлөөһэ гуримшуулаагүй.

Һү абаха, гүрэндэ худалдаха талаар абаһан уялгаяа заабол дүүргэхын түлөө партийна организациин һаналаа табижа, оролдожо, һаалишад, малшадай хүсэ шадал элсүүлжэ байһан газарта муу бэшэ амжалта туйлагдана. Жэшээлхэдэ, «Байкальский» совхозой партийна организаци һаалишадай дунда, ниитэ политическэ хүдэлмэри һайнаар ябуулдаг болоо, арба — арбан хоногто мүрысөөнэй дүн гаргагдажа, түрүүшүүл али болохоор урмашуулагдадаг. Тиимэһээ совхоз һү абаха нэгэдэхи кварталай түсэб 104 процент дүүргээ гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо 27 процент ехэ һүн һаагдаа.

Ажал хүдэлмэридөө байгаа дутуу дундануудые усадхан, манай үйлэдбэриин управлениин партком, партийна организацинууд уласхоорондын һайндэр — Майн 1-ниие, республикынгаа 40 жэлэй ойе ажалай амжалтануудаар угтахын түлөө ажалшадай хүсэ шадал элсүүлнэ.

Н. Шелковников,
Кабанскын үйлэдбэриин управлениин парткомой секретариин орлогшо.

Үнэн зүрхэнэй амаршалга

Нүхэд Н. С. Хрущев, Л. И. Брежнев Польшын хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшад нүхэд В. Гомулка, А. Завадский болон Ю. Циранкевичтэ бэшэг эльгээжэ, СССР ПНР хоёрой хоорондохи хани барисаан, харилсан туһалалсалга, дайнай хойто тээхи үедэхи харилсаа холбоон тухай договорой баталагдаһаар 18 жэлэй ойтой дашарамдуулан, тэдэниие үнэн зүрхэнһөө амаршалһан, һайниие хүсэһэн байна.

Тус договор хадаа социализм болон коммунизм байгуулха нэгэн үг зорилготой совет болон поляк арадуудай хоорондохи аха дүүгэй хани барисаа болон али бүхы талын харилсаа холбоо хүгжөөн бэхижүүлхэ үндэһэ һуури боложо үгөө. Советско-польско договор хадаа хоёр ороной аюулгүй байха бата найдабари болохоһоо гадна, бүгэдэ ниитын эб найрамдал аршалан хамгаалха хэрэгтэ туһална гээд амаршалга соо хэлэгдэнэ.

Советско-польско договорой 18 жэлэй ойтой дашарамдуулан СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко Польшын гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Рапацкида амаршалгын телеграмма эльгээгээ. (ТАСС).

Бата бэхи хани барисаан

ПНР СССР хоёрой хоорондо хани барисаан, харилсан туһалалсалга, дайнай хойто тээхи үедэхи харилсаа холбоон тухай түүхэтэ договорой баталагдаһаар 18 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Н. С. Хрущевто, Л. И. Брежневтэ Польшын Арадай Республикын хүтэлбэрилэгшэд В. Гомулка, А. Завадский, Ю. Циранкевич амаршалгын телеграмма эльгээгээ.

***

Энэ үдэртэй дашарамдуулан ПНР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерство СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкодо амаршалгын телеграмма эльгээһэн байна. (ТАСС).

Франкис алуургшадай бузар муухай аашые совет хүнүүд шоо үзэнэ

Испаниин алдарта патриот Хулиан Гримау гэгшын харата муухайгаар алагдаһан тухай мэдэхэдээ, эб найрамдалай тала баридаг совет хүнүүд угаа ехээр зэбүүрхэн буруушааба.

Үнэн зүб бодолтой, энэрхы сэдьхэлтэй байха юрыншье гуримые оройдоо хэрэгсээдэггүй франкис алуурушад гайхамшагта хүнэй, испан арадай эрхэ сүлөөгэй болон зол жаргалай түлөө эрэлхэг зоригтой тэмсэлшын, эб найрамдалай үзэл бодолые этигэлтэйгээр баримталагшын ами наһые хаһаба.

Испан арадай алдарта хүбүүн Хулиан Гримау гэгшын алуулһан тушаа совет хүнүүд гүнзэгы ехээр гашуудаха зуураа, тэрэнэй гэр бүлынхидтэ, ханинарта, хүндэ гээгдэлдэ оройон бүхы испан патриодуудта гүнзэгы ехэ шаналалаа мэдүүлнэ.

Эрхэ сүлөө болон эб найрамдалые хүсэдэг испан арадай эрмэлзэлтые шуһа адхаруулан һуларуулхые һэдэдэг франкис алуургшадые совет хүнүүд шоо шобто харана. Зүгөөр үнэн зүб ушарые, эрэлхэг зоригые дарахын аргагүй! Хулиан Гримау гэгшын һаруул һайхан ами наһала зорюулһан нангин үзэл суртал испаниинхидай сээжэ зүрхэндэ, дэлхэйн бүхы үнэн сэхэ хүнүүдэй сээжэ зүрхэндэ хадуугдан ябажа, фашис шанга засагта, хүсэрхэлгэ болон хархис этигээдүүдтэ эсэргүүсэн эрид шанга тэмсэл хэхыень тэдэниие уряалхал.

Эб найрамдал хамгаалха советскэ комитет.

Франкис засагаархидай бузагай муухай гэмтэ ябадал

Хулиан Гримау гэгшын буудуулан алуулһан тухай мэдэхэдээ, совет уран зохёолшод уур сухалаа хүрэһэн, ехээр гашуудаһан байна. Хулиан Гримау гэгшые алаһан ушар —франкис засагаархидай шэнэ бузагай муухай гэмтэ ябадал—бүхы үнэн сэхэ хүнүүдэй уур сухалые хүргэхэ ёһоороол хүргэхэ байна.

К. Федин, Н. Тихонов, А. Сурков, Н. Грибачев, В. Кожевников Г. Марков, Э. Межелайтис, Л. Соболев, Б. Полевой.

…дын үйлэдбэриин управлениин «Дружба» колхоз апрелиин 18-да эртын тарилга эхилээ. Тус колхозой 1-дэхи бригадын механизаторнууд Куналейка гэжэ нютагта 100 гаран гектар газарта шэниисэ тариба, мүн эндэ бор…шанартайгаар хэгдэнэ. Зураг дээрэ (зүүн гарһаа): Я. Занграев Ст. Петров хоёрой агрегадууд эртын тарилга хэжэ ябана. Трактористнууд И. Мартемьянов, Л. Антонов, Н. Пластилин гэгшэд дисковэ борной шэрэнэд.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Партийна ажабайдал

Олоной һайшаал, магтаалда хүртэмөөр...

Республикын томо предприятинуудай тоодо оролсодог Улаан-Үдын оньһожоруулагдаһан шэлэй заводой партийна организациин тоосоотоһунгуулиин суглаан һаяшаг үнгэрбэ. Тоосоото үе соо заводой партийна организациин ябуулдаг эмхидхэлэй болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин һайжарһанай ашаар байгша оной түрүүшын кварталда, мүн үнгэрэгшэшье жэлдэ заводой коллектив яһала һайн үрэ дүн түйланхаи. Тиигэжэ үнгэрэгшэ жэлдэ түсэбһөө гадуур хэдэн зуун вагон сонхын шэл үйлэдбэрилэгдөө һэн. Энэшье жэлэй эхинһээ заводой цех бүхэнэй хоорондо социалис мүрысөөн һайнаар эмхидхэгдэжэ, шэл үйлэдбэрилхэ нэгэдэхи кварталай түсэб 107,4 процент дүүргэгдээ. Тоосоото үе соо 308,6 мянган түхэригэй алмалта үгэхэ уралан арижуулгын, ухаалан зохёолгын 143 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Хүндэ хүшэр хүдэлмэри хүнгэдхэхэ хэрэгтэ коммунистнууд нүхэд А. Р. Болотов, Г. С. Горбатенко, В. М. Рукавишников, А. Ф. Савельев болон бусад эдэбхи үүсхэлтэйгээр хандажа, олон дурадхалнуудые үйлэдбэридөө нэбтэрүүлһэн байна. Мүн тоосоото үе соо 400 гаран түрүүшүүлдэ коммунис ажалай ударник гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоһон, коммунис ажалай коллектив гэһэн нэрэ солодо коммунист А. П. Галочкинай, Л. М. Герасимовагай хүтэлбэрилдэг химлабораториин, техническэ шалгалтын таһагайхид хүртэһэн байна. Заводой түрүүшүүлэй дундаһаа табан жэлэйнгээ түсэбые 39 хүн, зургаан жэлэйхиие—8, долоон жэлэйнгээ түсэбые табан хүн мүнөө дүүргээд байна. Хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоһон коммунистнууд Подойницын, Ступаков, Черепанов, Челпанов, Голощапова, Степанов, Осипов, Доржиев, Гусев болон бусад ажалдаа үльгэр жэшээ харуулжа, халаан, үдэр бүриингөө даабариие хододоо үлүүлэн дүүргэжэ, коллективэйнгээ гэшүүдые шэнэ орьёл өөдэ уряалжа ябадагынь һайшаан магтамаар.

Амжалтын хажуугаар дутуу дунданууд тушаа тогтожо хэлэлтэй. Илангаяа эмхидхэлэй хүдэлмэри һуларуулагдаа. Заводой гол цехүүдэй нэгэн—машинно-ванна цехэй хүдэлмэридэ үзэгдэдэг дутуу дундануудые жэшээ болгон тогтоое. Нэн түрүүн, эдэнэр арадай ажахын барилгануудта эльгээгдэдэг сонхыноо шэл үйлэдбэрилхэдөө хэмһээ зузаанаар гаргана. Шэлэй зузааниинь дунда зэргээр 2,15 миллиметр байха һаа, 2,17 миллиметрээр татагдана. Бии байгаа арга боломжоёо ухаамгай бэрхээр тооложо, 0,02 миллиметр шэл алмагдаа һаань, арадай ажахыда 23,4 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл нэмэжэ эльгээгдэхэ байгаа бшуу. Мүн тус цехэй хүтэлбэрилэгшэдэй гэмээр халуун шэлэй ехээр тэһэрхэ, баларха ушар үзэгдэнэ. Энэ юунһээ болоноб гэхэдэ, цехэй дежурнанууд пеэшэнгүүдэй халуун хүйтэниие саг соонь шалгажа, тодоруулжа үгэдэггүй. Цехэй партийна, профсоюзай организаци хүдэлмэришэдэй ажалые хинан шалгадаггүй. Энээнһээ боложо ажалай журам эбдэхэ ушар али олон үзэгдэнэ. Хүдэлмэришэд Кайков, Бобылев, Тарцев гэгшэд ажалдаа һогтуугаар гарадаг, заримдаа цех соогоошье архидаха ушар үзэгдэнэ гэжэ тоосоото элидхэл соошье, үгэшье хэлэһэн коммунистнууд **Горбатенко, Мухин, Оленчич, Денисов** гэгшэд шүүмжэлээ.

— Манай заводой хүдэлмэришэд коммунис ажалай коллектив гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэжэ эхилһээр жэлһээ үнгэржэ ябана. Энэ үе соо жэл, квартал, һара бүриингөө даабариие үлүүлэн дүүргэдэгээрээ республика дотороо мэдээжэ болоһоо гадна, оронойнгоо шэлэй бусад заводуудай хоорондо дэлгэрһэн мүрысөөндэ эрхимлээ. Энээндэ партийна организациин үүргэ хэлэшэгүй ехэ.

— Ажал хүдэлмэри тухай хэлэхэ болоо һаа, нэн түрүүлэн, хэнэйтнайшье мэдэһээр, заводнай май һараһаа хүйтэн заһабарилгада орохонь. Энэ заһабарилгаяа болзорһоонь урид дүүргэжэ, шэл үйлэдбэрилхэ хахад жэлэйнгээ түсэбые республикын 40 жэлэй ой хүрэтэр дүүргэхэ зорилго урдаа табиха байнабди,—гэжэ заводой директор **А. Р. Болотов** хэлээ.

Манай заводой коллектив шефтээ абаһан «8-ое Марта» колхоздоо туһаламжа үзүүлэн хүндэ хүшэр хүдэлмэри оньһожоруулха хэрэгтэ яһала туһа хүргэдэг. Үнгэрэгшэ жэлдэ заводой хүдэлмэришэд тус колхоздо хүрьһэ тэгшэлхэ машина заһабарилжа үгэһэн, токарна станогынь заһабарилһан байгаа. Мүнөө заводой олон хүдэлмэришэд тракторист, комбайнерай курсда һуралсажа байнхай.

Хүдөө ажахын түрүүшүүлдэ туһаламжа үзүүлхээр эльгээгдэһэн эдэнэрэйнгээ заводоо суурхуулжа ябахыень уряалха ёһотойбди гэжэ коммунистнууд **Рукавишников, Попков, Клевцов** болон бусад тон зүб дурадхал оруулаа.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй тогтоолые бэелүүлэн заводто хиналтын гурбан комисси байгуулагдаһан байгаа. Заводой шэнэ барилгые түргэдхэхын тула партийна суглаанай шиидхэбэриин ёһоор хиналтын партийна комисси байгуулагдаа юм. Коммунист Попковой хүтэлбэрилдэг тус комисси заводойнгоо хоёрдохи системын барилгадахи горитойхон дутагдалнуудые элирүүлжэ гараһан байна. Мүн коммунист Димовэй ударидадаг комиссиин гэшүүд тоосоото үе соо яһала эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа гараа.

Партийно-гүрэнэй хиналтын комитедтэ туһаламжа үзүүлжэ байха бүлэг 19 хүнһөө тус заводто бүридүүлэгдэһэн юм. Комитедэй түрүүлэгшэ дүршэл ехэтэй коммунист Горбатенко, тэрэнэй орлогшоор Соловьев гэгшэд баталагдаһан байгаа.

Тус бүлгэмэй гэшүүд түрүүшын үдэрһөө эхилэн заводойнгоо ажал хүдэлмэреэр һонирхожо, олохон дутуу дундануудые элирүүлжэ, цех бүхэнэйнгөө хүдэлмэри һайжаруулхадань горитойхон туһаламжа үзүүлһэн байна.

Заводой коммунистнууд тоосоото үе соо партбюрогойнгоо хэһэн хүдэлмэриин дутуу дунданууд тушаа хэлээд, бюрогойнгоо шэнэ состав һунгаа.

Коммунистнууд— үйлэдбэриин түрүүшүүл

Загарайн модоной комбинат эндэхи промышленно-үйлэдбэриин зоный томохон предприятинуудай нэгэниинь болоно. Мүнөө тус комбинадай хүдэлмэришэд урда урдынхиһаа үлүү эршэтэйгээр ажаллажа, муу бэшэ амжалта түйлажа байнхай. Энэ жэлэйнгээ нэгэдэхи кварталай түсэбые тэдэнэр гурбан хоногоор уридшалан дүүргээ. Комбинадай хүдэлмэришэд мүн апрельдэшье һайнаар ажаллажа, түрүүшын арбан хоногой даабариие холо үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Тус комбинадта ажалдаа шалгаржа, арадтаа магтуулдаг хүнүүдэй тоо үдэрһөө үдэртэ олоширно. Модо хюрөөдэлгын цехэй түрүү хүдэлмэришэд Геннадий Беломестных, Степан Федоров, Владимир Любецкий гэгшэд халаанайнгаа даабариие 125—130 процент хүрэтэр дүүргэжэ, һайн шанартай продукци гаргана. Мүнөө эдэнэр бултадаа коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэтэй болохын түлөө тэмсэнэд.

Эндэхи 35 коммунист, 40 гаран комсомолшуудай олонхинь үйлэдбэриин эгээл шухала участогуудта хүдэлмэрилдэг юм. Жэшээлхэдэ, котельнэ цехтэ ажалладаг слесарь, КПСС-эй гэшүүн Геннадий Афонин хүдэлмэридөө үнэн зүрхэнһөө хандажа, һайн амжалта туйлана. Коммунистнууд Аверьян Селин, Виктор Горбик гэгшэд олохон жэлэй туршада модоной дарханаар ажаллажа, ехэ дүй дүршэлтэй болоо. Эдэнэр халаанайнгаа даабариие ходо 150 процент хүрэтэр дүүргэдэг. Мүн алишье цехтэнь залуушуул олон. Модо зөөдэг машинын жолоошод комсомолшууд Виктор Кузнецов, Иван Соболев гэгшэд коммунис ажалай ударнигууд болонхой.

Эдэ бүгэдэ хадаа комбинадай партийна организациин ажалшадай дунда эмхидхэлэй болон ойлгуулламжын хүдэлмэри һайнаар ябуулжа, предприятиин урда байһан түсэб, зорилгонуудые тэдэндэ ойлгосотой һайнаар тайлбарилжа үгэдэгэйнь ашаа үрэ мүн.

Партийна суглаанай баталан абаһан тогтоолые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула бүхы коммунистнууд бултадаа эдэбхитэйгээр хабаадана. Комбинадай бүхы цехүүдтэ 20 гаран агитаторнууд ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг. Коммунистнууд Андрей Сайко, Григорий Афонин, Виктор Горбик гэгшэд үйлэдбэриин түрүүшүүл, замай ёһотой залуушад гэжэ алдартай байхаһаа гадна, түсэбэй ёһоор долоон хоногто хоёр-гурба дахин хөөрэлдөө үнгэргэжэ, һонирхолтой статьянуудые уншана. Эдэ агитаторнуудай хөөрэлдөө үнгэргэхэдэ ажалшад ходоо олоороо сугларжа, олон асуудал табидаг, мүн комбинадайнгаа саашадаа улам һайнаар хүдэлмэрилхэ тухай өөһэдынгөө дурадхалнуудые оруулдаг.

Комбинадай партбюро түрүүшүүлэй баян дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохын тула нилээд хүдэлмэри ябуулдаг. Март һарада болоһон хамтын суглаан дээрэ 1965 оной түсэбөөр ажаллажа байһан модо бэлэдхэлгын цехэй бригадир Семен Заиграев өөрынгөө хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай хөөрэжэ үгөө.

Мүн эндэ харуулан ойлгуулха агитаци нилээд һайжаруулагдаа. Комбинадай цехүүдтэ уласхоорондын һайндэр — Майн Нэгэниие ажалай амжалтаар угтая гэжэ уряалһан лозунг, плакадууд бэлдэгдэжэ хададанхай.

В. Жигжитов.

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур.

1963 оной апрелиин 23.

Һаалишадай мүрысөөндэ оролсо...

ХАХАД ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБЫЕ БОЛЗОРҺОО УР... ДҮҮРГЭХЫН ТҮЛӨӨ БҮГЭДӨӨРӨӨ ТЭМС...

Олондоо хүндэтэй һаалиш...

Огторгойдо байһан одо мүшэд улам бүри үсөөржэ, холо боло болоһоор харагдахаа болишобо. Удангүй зүүн урдаһаа гэгээ орожо, аяар дээрэ байһан Үүрэй толоной улам хүрсэжэ ядабхин, гэгээ орожо эхилхэдэ, Жэбхээһэн голой һабаһаа гараһан хабтагай сагаан мүльһэн толи шэнгеэр туяатан холоһоо харагдана.

Шифер хушалтатай ута сагаан гэрнүүдэй сонхонуудаар электрын галнуудай гансата носомсоор, айл бүхэнэй пеэшэнгэй дун сагаан хоолойнуудһаа сэхэ өөдөө хүхэ сагаан утаан бааяба. Үнишье болоогүй байхада, сагаан халат үмдэнхэй, зүүн гартаа хоёр сайр хүнэг баринхай, 50 шахуу наһанай улаан шарайтай эхэнэр эгээл баруун захын гэрһээ гараад, ойро зуура зуг татан, «оройтон алдаба гүбди» гэжэ аман соогоо гүбэд гээд алхалшаба.

Удангүй Тэбхэрэй оройгоор улаан шара наран мандажа, алтарһан туяагаараа Гансатын талые гэрэлтүүлнэ. Набтархан аад, гонзогор ута хашаа соо ороходомнай, бишиихан һандали дээрэ һууһан шамбай залуу һаалишад шадамар бэрхээр үнеэдээ шобторнод. Үнишье болонгүй, сагаан хүнэгүүд билтаран дүүрэнэ.

Тэнюун, садхалан үнеэд тэбшэ соо хэжэ бүйлүүлһэн хоол амтархан эдижэ, хибэдһээ хибэн, байрын хоёр захаар жэрылдэнэ. Һүнэй байрада орожо, тоо бүридхэгшын дансаһаа хаража тухайлхада, эндэхи һаалишад үнеэн бүриһөө үдэрэй 4—5 литр һү һаадаг байба. Харин энэ үглөөгүүр эгээл түрүүн үнеэдээ һааһаяа оногшо эхэнэр харахада, үдэр соо үнеэн бүриһөө 7-8 литр хүрэтэр һү һааһан байна. Энэ хадаа тэбхэр 31 жэлдэ таһалгаряагүй һаалишанаар ажаллажа байһан Хэжэнгын совхозой 2-дохи отделениин түрүү һаалишан, партиин гэшүүн Юмжит Дамбаева гээшэ. Аяар 31 жэлэй саада тээ 18-тай басаган байхадань, Ородой адаг нютагта 20 айл хамтаржа, «Хүдэлмэришэ» гэжэ артель эмхидхэгдээд, һаалишан болоһон юм. Харин 1930 гаран онуудай ган гасуур жэлнүүдтэшье, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай хүшэр хүндэ үедэшье эсэхэ, сусахаяа мэдэдэггүй, эрэлхэг энэ нүхэрнай үнеэ һааха, мал харууһалхаһаа гадна, эрэшье хүнэй хэдэг ажалые харанхыһаа харанхы болотор улаан гараараа бүтээжэ дүүргэдэг байгаа бшуу.

Һаалишан Дамбаевагай энэ үе соо һааһан һүн нэгэ багахан нуур болохоор байха. Энэ һүөөр хэдэн олон багашууд, хото городоймнай хүдэлмэришэд, амаралтын газарай амарагшад хооллоо гээшэб!

Социалис мүрысөөндэ хододоо түрүүлжэ ябадаг Юмжит Дамбаева совхоз, аймаг соогоо суурханхай. Бүри 1960 ондо энэ фермын һаалишад аймаг соогоо түрүүлжэ, коммунис ажалай бригадын хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм. Теэд эдэнэр түйлаһан амжалтануудаараа һанаагаа амаршоогүй, харин габшагай шанга ажалаа улам эршэдүүлэн, шэнэ амжалтануудые түйлаха гэжэ оролдоно. Энээнһээ урда эндэхи һаалишад үнеэн бүриһөө арай гэжэ 600—700 литр һү һаадаг байбал, мүнөө дунда зэргээр 1300—1400 литр һаадаг болонхой. Залуу һаалишад Ц. Д. Митыпова, Т. Базарова, Ц. Цыбжитова гэгшэд түрүү һаалишан Дамбаевагай дүй дүршэлые халан абажа, һүүлэй жэлнүүдтэ һайн жэшээ харуулдаг болонхой.

Нүхэр Дамбаева ажал хүдэлмэридөө үнэн сэхээр хандажа, даадаг үнеэдээ зоотехнигэй заабаряар саг сөөнь хооллуулдаг, харууһалдаг, хабар, намарай, зунай сагта нарин ногоотой шэмэтэй бэлшээридэ адуулхыень залуу адуулгашадта заадаг.

Партиин гэшүү...
рые дээрэ үргэж...
реэрээ эрхим ...
хэр Дамбаева ал...
хойшо энэ боло...
мал ажал дээрэ...
ёһотойл зоотехн...
болоо гэжэ хэлэ...
гүй. Түрүү һаал...
һаалишад боложо...
баад залуу баса...
мал ажал дээрэ...

Үнгэрэгшэ жэл...
баева үнеэн бүри...
һааха уялга аба...
гаяа сум дүүргэ...
2187 литр һү һ...
жэлэй эхинһээ х...
һөө 576 литр һ...
аймаг соогоо ал...
энэ һаалишамнай...
Советэй депутада...
гаан жэлэй хуга...
комой гэшүүн я...
ри һайнаар аж...
Центральна Ко...
Пленумэй гүн г...
нүүдээр зоригж...
баева Краснодар...
лабинска үйлэдб...
хүдэлмэришэдэй ...
болгон, үнеэн бү...
гү, али бүхыдөө ...
һааха уялга абаа...
татайтаар дүүргэ...

Хахад жэлэйнгээ даабариие июниин 20-до дүүргэхэб

Би 7-дохи жэлээ һаалишанаар ажаллажа байнаб. Энэ хугасаа соо нилээд дүй дүршэлтэй боложо, даажа абаһан һүрэг үнеэдээ зоотехническэ заабариин ёһоор харууһалһанай ашаар жэл бүри муу бэшэ амжалта түйланаб. Жэшээнь, нёдондо үнеэн бүриһөө 2254 килограмм һү һаажа, һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илажа гараа һэм.

Һаалишадай ажал хүдэлмэри тиимэшье хүнгэн бэшэ ааб даа. Үглөөнэй 5 часһаа үдэшын 10 час хүрэтэр ходо хүл дээрээ ябагдадаг гээшэ. Зарим үедөө яаралгүйхэн һуужа, эдеэлхэшье забда болодоггүй агша. Манай фермэ дээрэ үнеэд үдэртөө 3 дахин һаагдадаг. Тиихэдэ һая тугаллаһан үнеэдые үшөөшье оло һаагдагбди.

Үглөөнэй һаалга дүүргэмсээрээ үнеэдтээ үбһэ, хэршэгдэһэн һолоомо үгөөд, үһанда хүдхаһан талха тараанай зүйл эдюулхэш. Тиигэһээр байтар үдын һаалган болоно. Һүүлээрнь силос зөөжэ үгөөд, хото хорёогоо сэбэрлэнэбди. Иигэжэ ажаллажа байхадаа үдэшэншье болоһониие обёоргоггүйбди.

Тиибэ ябабашье республикымнай олохон ажахынууд, һаалишад байгша оной түрүүшын кварталда гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө дүүргэжэ шадаагүйнь муу байна. Иимэ таарамжагүй байдалые усадхахын, мүн республикынгаа 40 жэлэй һайндэртэ бэлэг болгон гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэйнгээ даабариие болзорһоонь урид нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэе гэжэ республикын түрүү һаалишад тон зүб, саг соогоо маанадые уриба. Би энэ бэшэгыень үнэн зүрхэнһөө һайшаанаб, дэмжэнэб.

Минии нүхэд һаалишад баһал дэмжэнэ. Эдэ үдэрнүүдтэ манай фермынхид силос, буталагдаһан оройһо болон бусад тэжээлнүүдые үнеэдтээ элбэгээр үгэнэ. Мүн мочевинэ бии болоһонһоо хойшо һүн нилээд нэмээ, тоһолигыньшье дээшэлээ. Энэ бэшэгтэнь харюу болгон хахад жэлэйнгээ даабариие болзорһоонь урид—июниин 20-до дүүргэхэ хүсэлэнтэйб.

Би мүнөө үнеэн бүриһөө үдэртөө 8 килограмм һаанаб. Саашадаа 9—10 килограммда хүргэхэб.

Д. Ширапсынгеева,
Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин Эрхирэгэй совхозой һаалишан.

Нарһатын совхозой Хүндын үүлтэртэ үнеэд... шан Цымжит Норбоева. Н. КОЗ...

Барилгын модон—ажахын шухала хэрэ...

(Ой модоной промышленностиин, модоной ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй, эдэбхитэдэй суглаанһаа)

«Забайкаллес» комбинадай предприятинуудай ажалай 1963 оной 1-дэхи кварталай дүнгүүд болон энэ жэлэй түсэбые, мүн абаһан социалис уялгануудые дүүргэхэ талаар зорилгонууд» гэһэн асуудал Улаан-Үдэдэ һаяхан үнгэргэгдэһэн ой - модоной промышленностиин, модоной ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхитэдэй зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаа. Тус асуудалаар элидхэл хэһэн «Забайкаллес» комбинадай начальник нүхэр **Г. Ф. Маслов** республикынгаа леспромхозуудай, модо болбосоруулгын предприятинуудай, модоной ажахын хүдэлмэришэдэй энэ жэлэй гурба һара соо хэһэн ажалай дүн согсолхо зуураа, долоон жэлэй табадахи жэлэй туршада тэдэнэй урда ямар зорилгонуудай табигдаһан, тэдэниие бэелүүлхын тула юу хэхэ тухай элирүүлэн харууллба.

Арадай ажахые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ зорилгоор партиимнай ЦК-гай ноябриин Пленум промышленность, хүдөө ажахын хүтэлбэрилгые эрид һайжаруулха хэмжээ абаһан байна гээд элидхэлшэ тэмдэглээд, ноябриин Пленумэй шиидхэбэриин удха шанар тухай тогтон хэлээ. Урдань байһан гурбан совнархозуудай орондо Зүүн-Сибириин томодхогдоһон совнархоз эмхидхэгдэжэ, Эрхүүгэй, Шэтын областьнуудай, Буряадай АССР-эй промышленность хүгжөөлгые хүтэлбэрилнэ. Томодхогдоһон совнархозой Ой модоной промышленностиин, модоной ажахын управлениин мэдэлдэ ородог «Забайкаллес» комбинадай предприятинууд жэлэй эхилһэн түрүүшын үдэрһөө муу бэшээр ажаллаа. Модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ нёдондо жэлэй түсэб бүхы дээрэнь дүүргэжэ шадаагүй тус комбинадай предприятинууд долоон жэлэй 1-дэхи кварталай—модо бэлэдхэхэ түсэбые 102 процент, модо зөөхэ түсэбөө 105 процент дүүргэһэн байна. Комбинадай олонхи предприятинууд урдаа табигдаһан зорилгонуудые һайнаар шиидхэдэг болоо. Шэнэ технологи, түрүү онол арга үйлэдбэридөө нэбтэрүүлһэнэй, эмхидхэлэй хэмжээ ябуулга бэелүүлһэнэй ашаар зарим леспромхозууд түсэбөө квартал, жэл бүхэндэ үлүүлэн дүүргэнэ.

Баргажанай, Хүртэйн, Хандагатайн, Хандагайн болон бусад зарим леспромхозууд энэ жэлдэ амжалтатайгаар ажаллана. Түрүү эдэ леспромхозууд модо бэлэдхэхэ, зөөхэ ажал дээрэ шэнэ, түрүү дүй дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлнэ, бии байһан арга боломжонуудаа зүбөөр хэрэглэнэ. Мүн Сэлэнгын, Байгалай модоной баазанууд түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэ. Эдэ болон бусадшье предприятинуудта коммунис ажалай түлөө мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Комбинадай 8 мянган 600 гаран хүдэлмэришэд энэ мүрысөөндэ хабаадалсана, шэнэ ёһоор ажаллаха, ажаһуухые оролдоно. Нёдондо жэлэй энэ үеын хитэй сасуулхада коммунис ажалай түлөө тэмсэгшэдэй тоо 26 процентээр олошорһон байна. Хандагайн, Хүртэйн, Баргажанай леспромхозууд, Онохойн модоной комбинат коммунис ажалай предприятиин нэрэ зэргын түлөө тэмсэлдэ оролсожо, һайн үрэ дүн түйладаг болоо.

Һара бүхэндэ 2000 кубометр модо бэлэдхэхэ, зөөхэ уялга абаһан Хандагатайн леспромхозой коммунис ажалай бага комплексно бригадые даагша А. П. Кудряшовой үүсхэлые леспромхозуудай олон комплексно бригаданууд дэмжээд, дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаба гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ. Хүрьбын леспромхозой нүхэр Хамнаевай, Баргажанай леспромхозой Пахаревай, Хүртэйн леспромхозой нүхэд Болдырев, Липатников, Варфоломеевэй даадаг бага комплексно бригаданууд нүхэр А. П. Кудряшовой жэшээгээр дээшэлүүлэгдэһэн шэнэ уялгануудые абажа, эршэмтэй шангаар ажаллана.

Жэлэй түрүүшын кварталай туршада комбинадай предприятинуудай түйлаһан үрэ дүн харуулха зуураа, нүхэр Маслов шиидхэгдээгүй асуудалнууд, хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд, леспромхозуудай, модо болбосоруулгын предприятинуудай ажалай дутагдалнуудые элирүүлэн харуулаа, шангаар шүүмжэлээ. Леспромхозуудай дундаһаа Хориин Шулуутайн хоёр леспромхоз 1-дэхи кварталайнгаа түсэб дүүргээгүй байна. Модо болбосоруулгын предприятинууд бүхы дээрээ түсэбөө дүүргэбэшье, арад зондо хэрэгтэй мебель бүтээжэ шадаагүй байха юм.

Бии байһан арга боломжонуудаа элирүүлэн хэрэглээгүй, эмхидхэлэй-техническэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлээгүй шалтагаанһаа зарим леспромхозууд, модо болбосоруулдаг предприятинууд түсэбөө зарим показательнуудаар дүүргээгүй байна. Шэнэ технологи, түрүү онол арга үргэнөөр хэрэглэжэ байһан леспромхоз, участок, пунктнууд урдаа табигдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэнэ гэжэ дүй дүршэл харуулна гээд элидхэлшэ тэмдэглээ. Иигэжэ хэлэһэнээ тэрэ Баргажанай, Хүртэйн леспромхозуудай жэшээ дээрэһээ баримталаа. Эдэ леспромхозууд нарин лентээр модо бэлэдхэхэ, автомашинануудта ехэ багсаар модо ашаха түрүү арга үргэнөөр хэрэглэнэ, техникээ зүбөөр ашаглана. Хүртэйн леспромхозойхид доторойнгоо арга боломжо элирүүлэн хэрэглэхэ талаар ехэ ажал хэнэ, үбэлдөө машинануудаа дулаан газарта байлгадаг болонхой.

Гэхэтэй хамта олон леспромхозууд хуушан аргаар ажаллана, шэнэ, түрүү юумэ дэлгэрүүлхые оролдоногүй. Нарин лентээр модо бэлэдхэхэ түрүү аргын булюу һайн байһаниинь мэдэгдэбэшье, үргэнөөр хэрэглэгдээгүй байһаар. Леспромхозуудай бага комплексно 282 бригадаһаа оройдоо 71-ниинь энэ шэнэ аргаар ажаллана. Мүн автомашинануудта ехэ багсаар модо ашаха арга удаанаар нэбтэрүүлэгдэнэ.

Комбинадай предприятинууд тогтоогдоһон сортиментын ёһоор продукци бүтээжэ шадаагүй байһаар. Ганса 3 предприяти сортиментнэ түсэбөө дүүргэнхэй. Манай республикын һайн шанартай барилгын модон гол түлэб Дунда Азиин республикануудта эльгээгдэнэ. Харин зарим леспромхозууд хэрэгтэй сортын ёһоор, һайн шанартай модо эльгээжэ шадаагүй, түмэр замай вагонуудые саг соонь ашаалангүйгөөр байлгаһан дээрэһээ ехэ яла түлэнэ, гарзада ороно. Ганса Шулуутайн леспромхоз 527 вагондо модо дутуугаар ашаһанай түлөө ехэ яла түлэхэ баатай болоһон юм.

Бии байһан техникэ, механизмууд ашагтай һайнаар хэрэглэгдэнэгүй, тэдэнэй миин байха ушар яһала олон үзэгдэнэ. Олонхи леспромхозуудта трактор, автомашинанууд ганса нэгэ халаанда ашаглагдана, хүндэ ажал оньһожоруулха асуудал удаанаар шиидхэгдэнэ. Леспромхозуудта бии байһан механизмуудай 69 процентнь хүдэлгэгдэнэ, бусадынь миин байлгагдана. Тиихэдэ аяар 84 мянган кубометр модон хүдэлмэришэдэй бар хүсөөр автомашинануудта ашагдаа.

Энэ оной модо урадхуулгые эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ, зунай үедэ харгы заһабарилха, гэр байра бариха түсэбөө хараалагдаһан саг болзор соонь дүүргэжэ, модошодой ажаһуудалай, культурна эрилтые хангаха, мэргэжэл шадабарииень дээшэлүүлхэ асуудалнуудта нүхэр Маслов суглаагшадай анхарал мүн лэ хандуулба.

Нүхэр Г. Ф. Масловай элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ 19 хүн хабаадалсаа. Тэдэнэр модо бэлэдхэлэй, модо болбосоруулгын гол шухала асуудалнууд, өөһэдынгөө предприятиин ажал хэрэгүүд, түрүү, шэнэ онол арга боломжонуудаа элирүүлэн, зүбөөр хэрэглэхэ тухай тогтон хэлээ.

Суглаагшадта халуунаар угтагдаһан нүхэд **А. П. Кудряшов**, Онохойн модоной баазын хайрсагуудые хэдэг цехэй бригадир нүхэр **Рожкова** өөһэдынгөө хүтэлбэрилдэг бригадануудай хэһэн ажал, абаһан социалис уялганууд тухай хөөрэбэ. Буряадай АССР-эй Верховно Советэй депутат нүхэр Кудряшовой даадаг бага комплексно бригада һара бүхэндэ 2000 кубометр модо бэлэдхэжэ, 1963 оной туршада 24 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ уялгаяа дүүргэхын тула ажалаа шэнэ, түрүү аргаар эмхидхэнэ. Тэдэнэр модо бэлэдхэлэй бүхы ажалые технологическа эрилтын ёһоор дүүргэнэ. Механизмуудаа һайнаар шудалһан дүй дүршэлтэй болоһон тус бригадынхид долоон жэлэй түсэбые 5 жэл 4 һара соо дүүргэхэ, энэ оной даабариие декабриин 5 болотор дүүргэхэ уялгатай.

— Минии даадаг бригада табан хүнһөө бүридэнэ,— гэжэ нүхэр Рожкова мэдүүлбэ. Түрүүшээр би энэ цехтэ юрын хүдэлмэришөөр ажаллааб. Даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэхые оролдодог байгааб. Харин бригадираар томилхоһоо хойшо үйлэдбэреэ шэнэлэр эмхидхээ һаа, һайн үрэ дүн түйлажа шадаха һэмди гэжэ һайнаар бодомжолжо, гэшүүдтэйгээ зүбшэн хэлсэһэн байнабди. Иигэжэ бидэнэр ажалай бүтээсые 105 процент хүргэжэ шадаабди. Арга боломжоёо тооложо үзөөд, бидэнэр ажалай нормо 10 процентээр дээшэлүүлхэ гүйлтатайгаар баазын дирекцидэ хандажа, шэнэ уялга абаа һэмди. Хабтагайнуудые гамтайгаар, хаядаһа багатайгаар хюрөөдэдэг болоһоной ашаар даабаряа холо үлүүлэн дүүргэнэбди.

Хандагатайн леспромхозой модошодой долоон жэлэй табадахи жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө оролдожо байһан тухай тус леспромхозой директор нүхэр **Тугутов** хөөрэжэ үгөө. Эндэхи модошодой дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Энээнэй ашаар нёдондо жэлэй, 1963 оной 1-дэхи кварталай түсэб үлүүлэн дүүргэгдэһэн байна. Леспромхозой мянга таран модошод коммунис ажалай түлөө мүрысэжэ, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Модошод Кудряшов, Спиридонов, тракторист Кучеренко, жолоошон Шишкин гэгшэдэй нэрэ һайн мэдээжэ болонхой. Эндэхи 15 бригада, халаан, нэгэ цехтэ коммунис ажалай нэрэ зэргэ олгогдонхой. Хүдэлмэришэдэй түйлаһан амжалта тухай мэдээсээд, леспромхозой ажалда һаад ушаруулдаг дутагдал, баримтануудые тэрэ элирүүлбэ. Хүсэ ехэтэй ДТ-60, МАЗ-200, МА-500 автомашинануудта запасной частьнууд дуталдана, тиимэһээ тэдэнэр удаан саг соо ашаглагдангүй миин байлгагдана. Эльхиин мотор заһабарилдаг завод механизмуудые муу шанартайгаар заһабарилна гэжэ нүхэр Тугутов шүүмжэлээ.

Хандагатайн леспромхозойхид болзорһоонь урид 520 мянган кубометр модо хэрэглэгшэдтэнь эльгээхэ уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэл байха гэжэ тэрэ модошодойнгоо зүгһөө мэдүүлбэ.

Хүрьбын леспр...
хэлэй Красный ...
ник нүхэр Баран...
хэ ажал оньһож...
анхарал хандуул...
дүрбэн пунктын ...
Яр пунктынхид а...
тэй түрэтэйгөөр д...
хо, ашаха ажал ...
ашаар лэ амжалт...
тэрэ мэдүүлбэ. ...
хэһэн ажалые хү...
абажа хараа һаа,...
үшөө бага байн...
усадхахын тула ...
хэрэглэхэ шухала...
хозой механик У...
леспромхозой На...
лэй пунктын нач...
техникэ, механиз...
лаха, запасной ч...
асуудал шиидхэ...
ба.

— Манай лесп...
һарынгаа түсэбы...
урид дүүргэ,—...
промхозой главн...
Рябчик мэдүүлээ...
хидхэжэ, механи...
тэйгээр хэрэглэж...
урид дүүргэдэ...

Республикынг...
ажалай амжалта...
хойн модоной ко...
шэдэй тэмсэжэ б...
Сиротин хөөрэжэ...
леспромхозой ди...
бын адагай модо...
Олейников ой м...
тарижа ургууллха...
хай зааба. Гүрэн...
нүхэр **Черненко**...
Ендонов гүрэнэй...
тайгаар гаргаша...
рэндэ олзо оруул...
хэхэ эрилтэ таби...
мышленностиин, ...
хүдэлмэришэдэй ...
түрүүлэгшэ нүх...
мүрысөөндэ олон...
баадуулха, тэрэ...
нүлөө ехэтэй, ү...
асуудалда анхар...
бэлэдхэгшэдэй, ...
оройдоо 50 проц...
лай түлөө мүрыс...
тиихэдээ тус ту...
дэлмэришэдэй ...
рысөө эмхидхэ...
харал хандуул...
онсолон тэмдэг...

Зүүн-Сибири...
лэгшын орлогше...
КПСС-эй Буряад...
нүхэр **Бирюков** ...
далсаа.

Ой модоной ...
модоной ажахы...
түлөөлэгшэд 19...
уялгануудые на...
абаа.

ҺАА—100 ХУРЬГАН ЯАЖА АБТААБ?

…до зуун эхэ хонин бүриһөө хурьга олоор абаад, …оролтогүй түлжүүлһэн Ивалгын туршалгын-…пэ ажахын түрүү хонишодой дүй дүршэлһэө

…институт дүүр- …ынгээ жэлдэ …үү ветеринарна …ырыловтай хөө-

…най зургаадахи …һала һайнаар …рим түрүүшүүл …иһөө 100 гаран …хоролтодо оруу- … — гэбэ.

…р нэгэ ажалдаа …үдэлжэ, тэрээн- …дура зоригоо …аг малшад баян … болоно, ам- …уу. Хонидые жэ- …ажа харууһалха, …аргаар түлжүүл- …гүй абтанаб гэжэ …үү олон аргануу- …р хэрэглэжэ ша- …ым.

…лэй турша соо …даажа байһан …, коммунист Цы- …рмаевтай уул- …ритайнь танил- …рынхид хурьга- …һайнаар түлжүүл- …а ажахы дотор

…ШӨӨ ДАХИН …ЛГО

…миндармаев бо- …урдаа ехэхэн зо- …нээ эрхимээр бэе- …с отарада хамта … ноохотой эхэ …гдадаг. Нёдондо …шээри һайнтай …ха, хүсэ шадал …үрэжүүлэгдээ һэн. …стын 10-һаа эхи- …ршада үнгэргэг- … искусственна …болзор дотор, эм- …һэнэй ашаар хо- …, жэлэй эхин- … 596 хурьгад … бүтэн түлжүү-

… соогоо хуса та- …хонид олон һу- … һүүлэй жэл-

нүүдтэ тэдэнээ искусственна аргаар үрэжүүлдэг болоно, эхэ хонидой һубайралгые усадхааби. Тиихынгээ хажуугаар хонидоо һайнаар харууһалжа, эдеэлүүлжэ, жэлэй дүрбэн сагта тобир тарган байлгахые оролдодогбди. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, бусад хонишодой хэрэглэдэг онол аргануудһаа ондоо ямаршье нюуса дүй дүршэл манда байхагүй. Гансал оролдолгын хүсөөр амжалта туйлагдана, —гэжэ энэ хонишон хөөрэнэ.

Эхэ хонидой һубайрхагүйнь тула искусственна үрэжүүлгэ хэрэглэгдэхэһээ гадна, мүн хамта тэдэнээ эрхим һайнаар харууһалха шухала байһаниинь хэндэшье мэдээжэ. Юундэб гэхэдэ, тамираар муу хонид саг соогоо хээлижэжэ шададаггүй ха юм. Мүн искусственна аргаар үрэжүүлһэн хойноошье хонидоо илангаяа оролдосотойгоор, шадамараар адуулна.

— Намартаа, хуряалгын дүүрэмсээр хонидые тараанай узуур дээгүүр бэлшээхэдээ ехэл нарилха хэрэгтэй. Тэдэнээ түрүүшээр хэдэн минута соо тараанай һуурида оруулжа адуулаад, дадхаажа һургаһан хойноо даб дээрэ 3—4 часай хирэдэ, саашадаа бүхэли үдэртөө бэлшээхэдэ өөрэгүй. Эгээл энэ үедэ хээлитэй болоһон хонид тон түргэнөөр тэбеэржэ, таргална гээшэ, —гэжэ түрүү хонишон хөөрэнэ.

Хонидые дулаанай хаһада нэгэл газар ээрэжэ байдаггүй, бэлшээриень ходо һэлгүүлжэ, эндэ тэндэ абаашажа, ногоо элбэгтэй газарыень бэдэржэ байгаад адуулдаг. Үбэлдөө саһанай ехээр орожо, хонидой бэлшээри дээрэһээ хагда малтажа эдихэ аргагүй болоходонь, хээли ехэтэйнүүдыень хотон соогоо байлгажа эхилнэ. Энэ үеэр хонин бүридэ 1,3 килограмм үбһэ, 200 грамм ороохо таряа эдюулэгдэдэг, мүн ногоон һолоомо үгтэдэг байха юм. Үдэртөө хоёр дахин уһалагдана. Хурьгадтай хонидто үдэрэй 1 килограмм силос үгтэжэ, тусгаар рацион дээрэ байлгагдана. Энээнэй хажуугаар эхэ хонидто минеральна тэжээл, нарһанай шэлбүүһэ гэхэ мэтэ үдэр бүри таһалдуулангүй асарагдажа байдаг. Оролдосо, үүсхэлтэйгээр ажаллаагүй һаа, амжалта хаанаһаа туйлагдахаб. Эндэхид бултадаа түбхын түрүүн эмхитэй эетэйгээр ажаллажа, эдэ хүдэлмэреэ бүтээдэг. Эндэ бүришье олон жэл хүдэлжэ, баян дүршэлтэй болоһон хүнүүд бии. Жэшээлхэдэ, хонишон Цырен-Базар Дабаева арба гаран жэлдэ таһалгаряагүй энэ ажалда ябана. Тиихэдэ отарын хонишод Намжил Бадмажапов, Мыдыгма Бадмажапова гэгшэд удаан саг соо хүдэлөөшьегүй һаа, үнэн сэхэ ажалаараа баһал магтаалтай болонхой.

НАРАЙ МАЛДА — НАРИН ХАРУУҺАН

Отарынхидай ажал хүдэлмэриин үшөө нэгэ һайн талань юуб гэхэдэ, эндэ ажаллажа байһан дүрбэн бэрхэ хонишод абаһан 600-аад хурьгадаа бултыень өөһэдөө (ондоо тээһээ ямаршье туһаламжагүйгөөр) абаад, гарзада оруулангүй түлжүүлжэ байна. Энэнь ехэл һайшаалтай.

— Ондоо нютагуудаар ябахада, тэндэ хонидой олон хурьгалжа эхилхэдэ хото городһоо олон хүнүүд ерэжэ, туһалалсадаг, түл абалсадаг гээшэ. Теэд заримандаа тэдэнь хурьгадые һайнаар, зүбөөр харууһалжа шадахагүй байгаад, нарай хурьгадынь гарза хоролтодо ородог ушаршье бии ха юм. Тиимэһээ бидэ ондоо хэндэшье найдангүй, өөһэдынгөө гараар, үлүү булуу гаргашагүйгөөр абанабди, — гэжэ эндэхид хөөрэлдэнэ.

Тус отарада январиин 5-һаа түл абтажа захалаа. Хонишод түл абалгадаа һайнаар бэлдэжэ, бүри халуун намарһаа хойшо хони, хурьгадайнгаа байра, хото хорёогоо заһабарилаа, досоохиинь сэбэрлээ юм. Тиихэдэ нарай хурьгадые эхэтэйнь оруулжа байлгаха ехэ бага хаалта хаамагуудые олоор бэлдэһэн байгаа. Цыдендоржо Гимниндармаевич хурьгадые абажа түлжүүлдэг байрануудаа манда харуулба. Урдуураа олон

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ивалгын совхозой суута хонишон Цыдендоржо Гимниндармаев.

сонхотой, ута байрын тэг дундуур хэдэн олон хаамагаар хэһэн таһалганууд жэрылдэнэ.

— Эдэ таһалганууд соогуур хонидые түрүүн ами аминдань байлгажа хурьгалуулаад, хэды хонуулжа, түлынь боргожуулһан хойноо ниилүүлдэгбди. Хурьгадай олоороо түрэхэ хаһада эндэ 20—30 хаамагууд ээлэгдэжэ байдаг,— гэжэ нүхэр Гимниндармаев хөөрэнэ. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, эдэнэр хурьгадые кошарно-базово аргаар, шадамар бэрхээр түлжүүлнэ.

— Эды олон хурьгадые хүхүүлхэдээ хайшан гээд эхыень олгожо табинабта? — гээд хонишодһоо асуухада:

— Түлэй абтажа эхилэмсээр хурьган бүхэнэй нюрган дээгүүр тоонуудые табидагбди. Эгээн түрүүн гараһан хурьганай нюрган дээрэ «1» гэһэн тоо шэрээр барлагдана. Энэнь баһал ууса дээрээ тиимэ тоотой байха. Тэрээниие хараад, хурьгадаа эхэдэнь табихада ехэ амар ха юм. Саашадаа бэшэ хурьгадынь 2, 3, 4 гээд лэ, 100—200—600 хүрэтэр тэмдэглэгдэнэ гээшэ,—гээд тэдэнэр харюусана.

НЭГЭШЬЕ ХУРЬГАН ҮЛЭН ХООҺОН ҮЛЭДЭГГҮЙ

Нээрээшье эхэнүүдтэнь, мүн хурьгадтань адли тоонуудые табихада ямаршье алдуу болодоггүй. Тиихэдэ зарим хонид эхир хурьгатай байдаг. Эхир хурьгадай нюрганайнь баруун хажууда тоо табигдана. Юуб гэхэдэ, зүүн хажуудаа бэшэ, харин баруун тээгээ тэмдэгтэй хурьгад эхир гэжэ абаһаар мэдэгдэхэ, тэдэниие эхэдэнь олгуулхада баһал хүнгэн болоно үгэнэ. Илангаяа нарай хурьгадые зүбөөр түлжүүлхын тула ехэ оролдолго гаргагдана. Тэдэндэ хобоо соогуур холимол тэжээл. яһанай гүрил, дабһа гэхэ мэтэ адхагдажа үгтөөд, арбаад хоноһон хурьгадай хашалтанууд соогуур һайхан үбһэ хэхэдэнь, тэдэ дурандаа шэмхэлһээр бүдүүн тэжээлдэ ороно ха юм.

Түл абалгын үедэ хурьгатай хонид тусхай гуримаар эдеэлүүлэгдэнэ. Тэдэндэ талха тараанай зүйл, үбһэн хододоо үгтэжэ байдаг. Витамин ехэтэй тэжээл дээрэ байхадаа хонид һүтэй болоно, хурьгадаа түргөөр садхана. Гэхэтэй хамта мүнөө дулаан болоно, эхэ хонид үдэртөө бэлшээридэ гаргагдана. Эндэ ажаллажа байгшадай хоёрынь хонидоо туужа, хагда элбэгтэй газараар бэлшээнэ, бэшэниинь хурьгадаа харууһална.

Иигэжэ эндэхид магтаалтайгаар ажаллан, хурьга олоор абаад, гарзагүйгөөр түлжүүлжэ, түүхэтэ Майн 1-эй һайндэрые ажалай бэлэгээр угтахань. Ажал хэрэгээрээ алдаршаһан тус отарын хонишодто үшөө ехэ амжалта туйлахыень хүсэе.

Т. Гармаев,
манай штатнабэшэ корр.

…рэ: Цыдендоржо Гимниндармаевай харууһалдаг отарада абтаһан эртын хурьгад

…ЦИАЛИС ОРОНУУДААР

…ҮНДЭ МАШИНА …ЫН ТҮБ

…ократическа Рес- … талада ФРГ-гэй …ынин хүдэлмэри- … залуу гүрэнэй …лаар хоёрдохи …агдебург округ … зоной тоо …. Энэ хадаа рес- …ленна талаараа … районуудай нэ- … металл болбо- …ленностиин про- … промышленна … процентнь боло-

… бүтээлгэ эндэ гол …угой түб Маг- …ист Тельманэй, …, Георгий Ди- … арадай гүр- … бии.

… нэрэмжэтэ за- … машина бүтээл- …приятии болоно. …хүн хүдэлдэг. … шахуу ондоо …дые бүтээжэ …да түсэбтэ … болзорһоонь … социалис … далгэрэнхэй. …ческа прокатна … социалис гүрэ- …дадаг.

…ГОНУУДЫЕ …АНА

… үгые зу- … хамгаалалгын …, кислородой …байһан хүнтэй …абди.

…бавар» гэжэ …гын заводто … таанад ха- …үүршан гаг- … автоматическа …оһон орёо …далгэжэ бай- … замай ваго- нуудай хажуу талын ханануудые гагнадаг байна.

Энэ автоматическа лини Польшодо ухаалан зохёогдожо, бүтээгдэнхэй. Энэ линиһээ экономическа угаа ехэ үрэ гарадаг байна. Ажалай бүтээсын хэдэн дахин дээшэлхэһээ гадна, гагнууриин шанар һайжараа, материал гаргашалга хороо.

НОРЕЙН СОЁЛ КУЛЬТУРЫН БАЯЛИГ

Пхеньяндахи зурагуудай гүрэнэй түбэй галерей—Корейн арадай зураглан харуулгын баян зохёолнуудые хадагалдаг газар болоно. Галерейн уужам ехэ залнууд соо хоёр мянга гаран ехэ зурагууд болон панно суглуулагданхай, эртэ урдын болон мүнөөнэй бэрхэ зураашадай эрхим картинанууд табигданхай.

Эртэ урдын зураашадай уран һайханайнгаа талаар ехэ шадабаритай байһые дүрбэдэхи-долоодохи зуун жэлнүүдэй үедэ оронииө хүтэлжэ байһан хаашуулай хуурсаг дээрэхи зурагуудай буулгабаринууд гэршэлжэ үгэнэ.

XIV—XVII зуун жэлнүүдэй мастернуудай зураһан портредүүдэй болон картинануудай коллекци угаа баян. Корейн арадай национальна омогорхол—газар нютагуудые гоёор зурадаг Тен Сен гэжэ XVII зуун жэлэй шадабаритын зураһан «Хаданууд ба гол мүрэнүүд», «Куренхон гэжэ уһанай хүүюур», «Хабар», «Намарай байгаали» гэһэн, бусадшье зохёолнууд эндэ бии. Тэдэ зурагуудынь хара бэхээр зурагдаһан байна. Энэ элитэ ехэ зураашан түрэл нютагайнгаа байгаалиие гоё һайханаар харуулжа шадаһан байха юм.

Һүүлшын үеын уран зураашад эртэ урдын бэрхэ зураашадай реалистическэ заншалые саашадань хүгжөөгөө. Тэдэнэй олонхидойнь зохёолнууд Корейн ажалша, зол хубитай арадай ажабайдалые харуулһан, феодальна зоргоороо оролгые шоо үзэһэн байха юм.

Корейе Совет Армиин сүлөөлһэнһөө хойшонхи үе соо зурагдаһан зурагууд галерейн ехэнхи хубиие эзэлнэ.

КНДР-эй зурагай гүрэнэй түбэй галерей соо табигдаһан экспонадууд Арадай Корейдэ зураглан харуулгын искусствын ехээр хүгжэжэ байһые харуулна.

ГОРОДОО БҮРИ ГОЁ ҺАЙХАН БОЛГОХЫН ТҮЛӨӨ

Монголой ниислэлэй дээдэ һургуулинуудай болон техникумүүдэй 10.000 студент Улаан-Баатараа болбосон түхэлтэй болгохо талаар хабарай кампанида хабаадана. Залуу үүсхэлшэд Улаан-Баатарай водопроводые үргэдхэхын тулада траншей малтана. Үдэшэ орой болотор ажал хүдэлмэри замханагүй. 21.000 кубометр газарай хүдэлмэри дүүргэхэ хэрэгтэй байна бшуу.

Студентнүүдһээ жэшээ абан городой хэдэн мянган хүн зон хабарай кампанида хабаадалсана. Үүсхэлшэдэй ажалаар МНР-эй ниислэл гоё һайхан, мүнөө үеын город болгогдожо байна.

30 ПОРШООНХО

Югославиин Алекс Шентичэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын комбинадай гахайн фермэдэ нэгэ гахайнь 30 поршоонхо гаргаа. Тэдэнэй 25 поршоонхонь амиды үлөө. Иимэ олон поршоонхо гаргаһан ушар орон дотор анха түрүүн үзэгдөө. Поршоонхонуудынь яһала түргэн томо болоно, хоёр хоногой үнгэрөөд байхада тэдэнэрэй шэгнүүрынь килограмм хүрэтэр татадаг болоо.

Венгридэ Хевеш областиин «Мир» гэжэ кооперативта хомор ушар тохёолдоһон байна. Эндэ нэгэ эхэ гахай февралиин 26-да 9 поршоонхо гаргаһан аад, 20 хоноод, мартын 18-да дахяад 14 поршоонхо гаргаа. Бүхы 23 поршоонхонь, мүн эхэнь ямаршьегүй һайнууд. (ТАСС).

Дуунай конкурсдо *Цэдэн ГАЛСАНОВ*

1. Ильичэй нюдэнэй гайхамшаг гал

Үүрэй туяан сасар-сасарһаар,
Үлгэн дэлхэйн . үбсүү яларгаа.
Энэ хадаа
Ильичэй нюдэнэй гайхамшаг гал
Элшэ туяа
Эдитэй шэдитэйгээр сасабал!
Уулын дээгүүр уни бутарһаар.
Улаан наран энхээр бадарлай.
Энэ хадаа
Ильичэй нюдэнэй гайхамшаг гал
Элшэ туяа
Эдитэй шэдитэйгээр сасабал!

Энэ мүнөө орой үдэшөөр
Электрын гал хурсаар мүшэтөө.
Энэ хадаа .
Ильичэй нюдэнэй гайхамшаг гал
Элшэ туяа
Эдитэй шэдитэйгээр сасабал!
Хадын дээгүүр халуу таталһаар
Коммунизмын наран бадараал.
Энэ хадаа
Ильичэй нюдэнэй гайхамшаг гал
Элшэ туяа
Эдитэй шэдитэйгээр сасабал!

2. Һара дээрэһээ дууланамди

Мүнгэн тобшо гэрэлээрээ
Мүльһэн дээгүүр яларанхай,
Мүнхэ зула түхэлөөрөө
Мүшэд соогуур маһаранхай.
Дабталга:
Һара дээрээ гаража,
Һайхан суглаа зарланамди.
Түмэн үльгэр иража,
Түүрээн, дуугаа баринамди.
Һайхан, һайхан, һайхан даа.
Һара дээрэһээ дууланамди!

Үлзы совет һүлдэ тэмдэг
Үбсүүн дээрээ тодолонхой,
Үни холын айлша хүлеэн,
Үрмэ зөөхэй торхолонхой.
Дабталга.
Газар дэлхэйн амисхаалаар,
Габьяа ехэ дурасхаалаар
Хүйтэн дайдыш түбхинүүлээд,
Хурим түрөөр наярнамди.
Дабталга:

3. Түрын юһэн юрөөл

Юрөөл дуугаар энхэ жаргалаа энжэлыт!
Юһэн эрдэнеэр түрэ хуримаа дэнзэлыт!

Үрхөөр ороһон наран туяагаа дэлгэг лэ!
Үүдээр ороһон үбгэд үреэлээ үгэг лэ!

Хуһан ургаяа дээрэ үргэжэ ябаарайт,
Хонин һүрэгөө хорёор үсхэжэ һуугаарайт!

Тахал мэдэхэгүй таряа ургуулан суурхаарайт,
Таршаа мэдэхэгүй ногоо ургуулан жаргаарайт!
Эхи татажа, эдэбхи түгэс алхаарайт,

Эрид түрүүлжэ, үүсхэл мэдүүлжэ дабшаарайт!

Сонхоор ороһон наран туяагаа дэлгэг лэ!
Согтой ерэһэн нүхэд үреэлээ үгэг лэ!

Амтан һараяа Москва айшалжа эдлаарэйт!
Алтан түрэеэ һарын эльгэн дээр хээрэйт!

Коммунизмдаа үнэр баянаар орооройт,
Хорёод үхибүү өөдэнь татажа үдөөрэйт!
Юрөөл дуугаар энхэ жаргалаа энжэлыт!
Юһэн эрдэнеэр түрэ хуримаа дэнзэлыт!

4. Чисаанын уряал

Аяархан гэлсүүлһэн Чисаанымнай
Аладлангүйгөөр хүрэн гарыт.
Ажалаа дэбжүүлһэн совхозымнай
Алтанхан үгөөр дуулан магтыт.

Уулаараа суурхаһан Чисаанымнай
Урилтагүйгөөр ябан байгыт.
Олондоо суурхаһан малшадымнай
Уранхан үгөөр дуулан магтыт.

Худанаал үгсүүлһэн Чисаанымнай
Холошоонгүйгөөр ябан байгыт.
Хуримтай, түрэтэй басагадымнай
Холшорхон үгөөр дурлан магтыт.

5. Баргажанай малшадта

Бархан, Бархан нютагайтнай
Баянхан дэлгэрынь гайхалайб.
Басаган залуухан һаалишынтнай
Баатархан ажалынь магталайб.

Хонхино, Хонхино нютагайтнай
Хотоймо баяниинь гайхалайб.

Хорин жэл, гушан жэл ажалланхай
Хонишод хүгшэдытнай магталайб.

Саранхор, Саранхор нютагайтнай
Сагаахан эдеэень амталалайб.
Сэбэрхэн сэнгүүхэн малшадайтнай
Сэсэнхэн зугааень магталайб.

Баян-Гол, Баян-Гол нютагайтнай
Бардамхан зангыень гайхалайб.

Баатарлиг эрэлхэг адуушынтнай
Баяртай дорюуеынь магталайб.

Хабарай тарилгын үедэ соёлой хүдэлмэри үргэн дэлисэтэйгээр ябуулха

Түсэбтэ долоон жэлэй табадахи жэлэй хабар газаа оронхой. Республикын колхоз болон совхозуудта тараан ажалай хүдэлэмри хаа хаанагүй эхилбэ.

Колхоз болон совхозуудта социалис мүрысөө эмхидхэхэ, полевой стануудые болбосон түхэлтэйгөөр түхеэрхэ, тарящадай дунда соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри эмхидхэхэ хэрэгтэ хүдөөгэй клубууд, библиотекэнүүд болон бусад эмхи зургаанууд тон ехэ үүргэ дүүргэхэ ёһотой.

Аймагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай культурын олохон таһагууд, хүдөөгэй клубууд болон библиотекэнүүд мүнөө үедэ зарим тэды эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулжа байнхай. Тиихэдээ нүүдэл библиотечкэнүүдые олошоруулна, лозунг, плакат гэхэ мэтын харуулан ойлгуулха агитациин хэрэгсэлнүүдые бэлэдхэжэ, полевой стануудта абаашана, механизаторнуудые хангаха агитационно-уран һайханай бригадануудые байгуулна. Жэшээнь, хабарай тарилгын үедэ таряашадые хангаха талаар тусхай хэмжээ ябуулганууд Мухар-Шэбэрэй аймагай гүйсэдком дээрэ тусхай зүбшэн хэлсэгдэжэ баталагдаа. Соёлой 4 байшангууд Түгэнын хүдөөгэй клуб эрхим түлөөлэгшэдөө элсүүлжэ, уран һайханай бригадануудые эмхидхэбэ. Эндэ мүн уран зураашад хабаадуулагдажа, лозунг болон плакадуудые олоор зурана, социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые тунхаглаха хэрэгтэ туһална. Тэрэшэлэн нүхэр Полоротов гэгшын хүтэлбэрилдэг нүүдэл автоклуб ябажа эхилэнхэй. Тэрэ хадаа «Забайкалец», «Заганский» колхозуудай полевой стануудые уран гоёор шэмэглэхэ, библиотечкэнүүдые эмхидхэхэ хэрэгтэ хамһалсаа.

Мүн Зэдын үйлэдбэриин управлениин олохон ажахынуудтахи полевой стануу муу бэшээр түхеэрэгдэнхэй. Боргойн болон «Октябрьский» совхозуудай, «Коммунизм» колхозой полевой стануу үни хада сагаадагдажа, шэмэглэгдэжэ бэлэн болоо юм.

Таряашадые агиткультбригадануудай ямараар хангажа байһаниие харалга эдэ үдэрнүүдтэ эхилбэ. Тиихэдээ соёлой эрхим байшангуудай дүй дүршэл согсологдожо, культурын бусад эмхи зургаануудаар дэлгэрүүлэгдэхэ юм.

Мүн Мухар-Шэбэрэй аймагта механизаторнуудые хангаха 2 автоклуб хүдэлжэ байна. Тус клуб бүхэндэ өөрын агитбригадаһаа гадна лектор, врач болон парикмахер ябалсаха. Гадна полевой стануудта болон вагончигуудта үнгэргэгдэхэ лекцинүүдэй түсэб политическэ болон шэнжэлхы эрдэм дэлгэрүүлхэ обществын таһагтай хамта табигдаба. Энэ түсэбынь аймагай газетэдэ толилогдонхой.

Баргажанай үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозуудай соёлой 3 байшангай, 6 клубуудай дэргэдэ агиткультбригаданууд байгуулагданхай. Мүн Барханай болон Дэрээнэй арадай театрнууд тусхай программа бэлдэнхэй.

Бүхы республика доторнай 45 агиткультбригаданууд, 15 нүүдэл автоклубууд 25 нүүдэл кино түхеэрэлгэнүүд болон хэдэн зуун нүүдэл библиотечкэнүүд хүдэлхэ.

Тарилгашадые хангахын тула Улаан-Үдэ хотоһоо театрай болон филармониин артистнууд, «Байгалай долгин» гэжэ ансамблиинхид, мүн хизаар ороноо шэнжэлхэ болон уран һайханай музейн үмэнэһөө нүүдэл выставкэнүүд бүридхэгдэжэ, хүдөө нютагуудта эльгээгдэхэ, мүн эльгээгдэжэшье байна.

Харуулан ойлгуулха агитациин хэрэгсэлнүүдые түхеэрхын тула Баргажанай, Хориин болон бусад аймагуудта уран зураашад ошонхой.

Гэбэшье соёлой бүхы эмхи зургаанууд таряашадые һайнаар хангана гэхын аргагүй. Нютагай колхоздо гү, али совхоздо хэды полевой стануудай, тракторна вагончигуудай бии байһаниие мүнөө хүрэтэр мэдэхэгүй, ажал хүдэлмэреэ огто түсэблэхэгүй баримтанууд зарим ушарта тохёолдоно. Иимэрхүү баримтанууд илангаяа Бэшүүрэй, Хэжэнгын клуб болон библиотекэнүүдтэ үзэгдэнэ. Полевой стануудта кино харуулгые һайжаруулха тушаа Хориин болон Зэдын культурын таһагууд мүнөөшье болотор шиидхэхы хэмжээ абаадүй байһаар.

Нёдондо жэлдэ гүрэндэ ороодо тараа худалдаха талаар республикамнай яһала ехэ амжалта туйлаһан байна. Тиихэдэ культурна болон ниитын, эмхидхэлэй хүдэлмэри муу бэшээр ябуулагдаа һэн. Илангаяа Хориин, Мухар-Шэбэрэй, Түнхэнэй аймагуудта социалис мүрысөөн муу бэшээр эмхидхэгдээ һэн. Мүрысөөндэ шалгарһан эрхим агрегадууд улаан тугуудые абадаг, мүн табан хоног бүхэнэй дүнгөөр шангууд тэдээндэ барюулагдадаг, трактористнуудай болон тарилгашадай хүдэлмэриин үрэ дүнгүүд полевой стануудһаа гадна клубуудта, Культурын байшангуудта тунхаглагдадаг нютагай радиогоор дамжуулан соносхогдодог байһан юм. Тиихэдэ ажалда шалгарһан хүнүүд тухай тосхоной ажаһуугшад бултааран шахуу мэдэһэн лэ байдаг бэлэй.

Иимэрхүү хүдэлмэри ажахы бүхэндэ заатагүй эмхидхэгдэхэ ёһотой.

Хабарай тарилгые саг болзор соонь, шанар һайнтайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ ехэ үүргэтэй, харюусалгатай байһанаа гүнзэгыгөөр мэдэржэ, бүхы соёлой хүдэлмэрилэгшэд хэзээ хэзээнэйхиһээ эдэбхитэй шударгыгаар хүдэлхэ ёһотой.

К. Маслов,
Бур.АССР-эй Культурын министрэй орлогшо.

Редакцида бэшэнэд

ЭХИЛХЭҺЭЭ ОРОЛДОСОТОЙГООР

Мария Самбуева дунда һургуули дүүргээд, ажалай амта таниха гэжэ шиидээ һэн. Тиихэдээ наймаашаншье хадаа олоной хэрэгтэ туһатай, шадажа хүдэлөө һаа, зондо хүндэтэй ябахал гэжэ сэдьхэһэн байна. Удангүй наймаалагшын ойро зуурын курс үзэжэ, «Эрдэм» совхозой 4-дэхи отделениин магазинда хүдэлжэ эхилээ юм.

Түрүүшын үдэрһөө абаад нүхэр Самбуева ажалаа ёһотоор эмхидхэжэ шадаха, зондо уряар хандадаг, худалдан абагшадые түргөөр хангаха гэжэ оролдодог байһанаа харуулаа. Мүнөө совхозрабкоопой эрхим наймаашан нэрэдээ хүрэмөөр хүдэлхэһөө гадна, сүлөөтэйдөө комсомол басаган ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг.

Д. Лопилов.

ХҮХЭШЭГ ДАА ХҮЛХИСӨӨНДЭ

Хүлхисөөн тосхондо Чисаанын совхозой 6-дахи фермын ажалшад һуурижанхай. Амбулатори, эхин һургуули, магазинтайшье һаа, эндэмнай кино гарадаггүй, радио дуугардаггүй, лекци болодоггүй, тиигээд сүлөөтэй сагаа залуушуулай хүхюунээр, туһатай һайнаар үнгэргэхэ гээшэ дэмы. Хаа-яа нүүдэл кино ерэхэдээ маниие ханаанагүй. Загаһата тосхон ошожо, наада зугаада хабаадаха гэхэдэ холо, аяар 20 километр газарта байдаг. Манай һанахада, түргөөр радиотой болгохо, улаан булан нээхэ арга Хүлхисөөндэ бии, энээн тушаа совхозой парторганизаци, дирекци һанаагаа зобохо бэзэ.

Ш. Сультимов.

ГУРИМТАЙ БОЛГЫТА

Буряадаймнай М. Горькиин нэрэмжэтэ библиотекэдэ нютаг нютагта гарадаг газетэнүүд ходо ерэжэ байдаг юм. Агын, Усть-Ордын округуудта, республикын аймагуудта хэблэгдэдэг буряад газетэнүүдые абажа уншахада һонин байдаг. Тиин гэтэр тэдэнэй суглуулбари хайша хэрэгээр шэдэгдэнхэй, олон номернуудынь огтолон үгы байхань харатай. Тэндэхи хүдэлмэрилэгшэдэй эдэ газетэнүүдтэ ямараар хандадагын иимэ жэшээ харуулна. Агада гарадаг «Ленинэй туг» гэжэ газетын хуудаһануудые иража байтаршни, «Агинская правда» дайралдашаха, март һарын номернуудые уншаха гэхэдэш, февральда гараһан газетэнүүдээр худхажархиһан байдаг.

Библиотекын хүтэлбэрилэгшэдтэ иимэ тунайшаар газетэнүүдые байлгахаяа болихын тула зохихо хэмжээ абаг лэ гэжэ дурадхаха байнаб.

Баатар Цырендашиев,
пединститудай студент.

БУРЯАД ҮНЭН
3-дахи нюур.
1963 оной апрелиин 23

Республикынгаа 40 жэлэй ойе угтуулан

ТОЁОН ДАБААНАЙ ХОРМОЙДО...

Эгсэ үндэр энэ дабаан дээрэ гарахалаарнай, Галуута-Нуур хабтайжа харагдаба. Тэрэнэй сэнхир мүльһэн хүнжэлэйнь һэхэгдэхэ саг ойртонхой. Хори-гуша модо утатай энэ ехэ нуурай зүүн урда захада мүнөөнэй болбосон түхэлтэй гоё город тогтонхой.

Тэрэмнай Тоёон дабаанай хормойдо шулуун нүүрһэ малтагшадай тура—Гусиноозерск гэжэ хото оршоно.

Гушаад жэлэй саада тээ эндэ хооһон сагаан тала пэмжыжэ, миил үрмэдэһэ, дэрһэн ургажа байгша бэлэй. Эгээ тэрэ үедэ поэт Дамба Дашанимаев өөрынгөө уран шүлэгүүдэй нэгэн соо Тоёоной дабаае тойрон, хэтэ заяанһаа хойшо дараанда хэбтэһэн шулуун нүүрһэн тухай бэшэһэн байха юм. Мүн тэрэл багһаа эхилжэ, шахтёрнуудай хотын һууришье табигдаһан түүхэтэй.

Теэд мүнөө Гусиноозерск манай республикын гоё һайхан городуудай нэгэн болонхой. Бидэнэр амаралтын үдэр тэндэ ошоһон байгаабди. Наратай сэлмэг үдэр боложо, газаагуур сэнгэжэ ябаһан хүн зон гоёор хубсаланхай. Городой наада захада тобойжо байһан соёлой ордоной мантан томо байшан харагдана. Тэндэ хүнүүд ехэ олооро сугларжа байба. Тэдэнэй зарим нэгэниинь залуушуулай урилдаа, барилдаа харахаяа, нүгөөдүүлынь кино харахаяа ерэнхэй.

Тээ баруулжаа ошоходо, автобусуудай зогсодог газарта хүн зон мүн лэ олон. Тэдэнэй дунда буряад үбгэд, хүгшэд гоёлойнгоо дэгэл хубсаһа үмдэнхэй. Өөһэд хоорондоо дарья табилдан хөөрэлдэхыень шагнахада:

— Үгы, тамнай хаанаһаа ябанабта?

— Эндэ хүрэтэр ерээ һэм даа. Хүрьгэ басагандаа айлшалаад нютагаа бусахамни.

— Бишье баһал хүбүүн бэридээ хонон үнжэн байгаад, гэртээ харижа ябанаб. Манайхин эндэ шахтада хүдэлһөөр үнинэй. Яһала һайн һууна даа,—гээд бэе бэеһээ үрдилдэн угаа омогорхолтойгоор дуугаралдана.

Нээрээшье, шахтын хүдэлмэришэдэй дунда буряадууд олошоржо байнхай. Тэдэнэй зарим нэгэниинь республика доторoo алдартай суутай шахтернууд болонхой. Захаһаа абан Бальжинима Бальжиев тухайшье хэлэхэ болоо һаа, энэмнай хүл дээрээ үндыжэ, хүнэй зэргэдэ орохоһоо хойшо Галуута-Нуурай шахта дээрэ хүдэлжэ эхилээ һэн.

Анхан Үдэнгэ нютагта эхин һургуули дүүргэмсээрээ, ойро зуура колхоздо ажаллаад, һүүлээрнь шахтада ерэжэ, горнягуудай һургуулида ороһон юм. Тингээд һаял хори хүрэжэ ябахадаа, 1950 ондо шахтёр гэһэн омог дорюун нэрэтэй болоо бэлэй. Тэрэ гэһээр арба гаран жэл үнгэрөө. Энэ хугасаа соо Бальжинима Санжиевичэй мэргэжэл шадабари нилээд дээшээ гаража, мүнөө табадахи разрядай проходчигоор ажаллана.

Тиихэдээ урагшаа һанаатай энэ хүн ажалдаа шалгархаһаа гадна, мүн олоной хэрэгэй түлөө оролдожо ябадаг. Жэшээнь, профсоюзай талаар хүдэлмэришэн зоной дунда эдэбхитэй ажал ябуулдаг байһан хадань, профсоюзуудай Буряадай областной Соведэй гэшүүн болгожо һунгаа.

Баһа, Гармажап Тучинов гэжэ алдартай хүндэтэй шахтер бии. Тэрэ хүн мүн лэ эндэхиин нютагай юм. Арба гаран жэлдэ шулуун нүүрһэ малтажа байхадаа, Гармажап Дабаевич ажалайнгаа арга оншыень дүүрэн олонхой. Түрүүшын үедэ жиирэй хүдэлмэришэн ябажа байтараа, нүүрһэ малтадаг машинын оньһон техникэ шудалһанай һүүлээр машинистаар ажаллаһан байгаа. Тиихэ зуураа, олон дахин шагналда хүртэһэн байна.

Мүнөө Гармажап Дабаевич Тучиновай нэрэ алдарыень бүхы республика соогоо мэдээжэ болоо. Тэрэ хадаа Социалис Ажалай Баатар, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн юм. Урдын малша буряадай хүбүүн, мүнөө солото шахтер нүхэр Тучиновай хүтэлжэ байдаг бригада шахта соогоо түрүүшүүлэй нэгэндэ тоологдоно. Тэдэнэр бүхы бригадаараа нүүрһэ малтаха түсэб, даабаряа үдэрһөө үдэртэ, һарaһаа һарада зуу холо гаран процентдэ хүргэнэ.

Бальжинима Бальжиев, Гармажап Тучинов болон бусад олон түмэн совет шахтернууд Коммунис партиингаа, Совет засагай ашаар ехэл золтой жаргалтай сагта ажалладаг, ажаһуудаг болонхой. Манай шахтернуудай мүнөөнэй байдалые урданай сагайхитай сасуулха болоо һаа, үдэр һүни хоёр шэнги илгаатай.

Хэр угһаа хойшо шулуун нүүрһые «Нарата шулуун» гэжэ нэрлэдэг түүхэтэй. Ушарынь хадаа, нүүрһэн гээшэ улад зондо дулаа болоод гэрэл үгэдэг, тэрэнэй элшэ хүсөөр станок, машинануудые хүдэлгэдэг байна ха юм.

Теэд иимэ ашатай туһатай нүүрһэ малтаха гээшэмнай урданай сагта тиимэ гэшэгүй хэсүү бэрхэ байгаа бэлэй. Газар доро, ганса нэгэ һүлэмхи гэрэлтэй, харанхы хара нүхэн соо хүдэлхэ баатай болодог һэн. Тэндэнь сэбэр агаар гэжэ байгаагүй. Хүнүүд хахархай удархай хубсаһатай, заримдаа хүл нюсэгөөр байжа, улаан гараараа шахуу, шулуун нүүрһэ түнхижэ абаад, нюрган дээрээ үргэлжэ дээрэ гаргадаг һэн гэхэ.

Тиимэ хашалантай, хүндэ байдалһаа наһа үеэрээ хахасаабди. Мүнөөнэй сагта хүдэлжэ байдаг хүнүүд тэрээн тухай гансал ном дэбтэр уншажа, түүхэ домог дээрэһээ мэдэхэ байна ааб даа. Зүгөөр, манай гүрэн шахтануудые мүнөөнэйхидэл адли аятай зохид болгохын тулада, шахтёрнуудай ажал хүдэлмэриие хүнгэдхэхын тулада, горитой ехэ юумэ хэһэн, бүтээһэн байха юм. Тиигэжэ тэдэниие оньһото машина, техникээр хангаха гэжэ ходо оролдоно. Шахтанууд соо нүүрһэ малтаха, ашаха, тиигээд газар дээрэ шэрэжэ гаргаха элдэб янзын оньһон машинанууд табигданхай.

Жэшээнь, гурба-дүрбэн жэлэй саада тээ Галуута-Нуурай шахтанууд дээрэ нүүрһэ малтадаг дүрбэн комбайн, зургаан экскаватор бии байгаа һаа, мүнөө арба гаран комбайн, хэдэн олон экскаватор хүдэлнэ. Тэрээнһээ гадна, шахтернуудай ажал хүнгэдхэхын зорилгоор хэды олон оньһото түхеэрэлгэ хэгдээ гээшэб!

Хаанта засагай үедэ олон мянган шахтернууд ажал дээрээ байгаад, газар доро булагдажа наһа барадаг ушарнууд ходо үзэгдэдэг бэлэй. Тэдэнэй аюулгүй амгалан мэндэ ажаллаха тухай хэншье һаналаа табидаггүй һэн. Мүн тиимэ ушарнууд мүнөөшье хари гүрэнүүдтэ үзэгдэһөөр.

Гансал манай Совет гүрэн дотор шахтернуудай аюулгүй, амгалан байжа ажаллахын тулада, айхабтар ехэ анхарал оролдолго гаргана. Дам саашаа, нүүрһэ малтадаг гол газарнуудтань үдэрэйхидэл адли тааруу зохид гэрэлтэй. Тиигээд тэндэ хубсаһаяа һэлгэхэ, хүдэлмэриин һүүлээр бэеэ угааха, ажалдаа байхадаа эдеэлхэ газарнууд түхеэрэгдэнхэй.

Шахтёрнууд миил улаан гараараа бар хүсэ гаргажа, хара хүдэлмэри хэхэеэ болинхой. Тэдэнэр комбайн жолоодон, конвейерэй хажууда ажаллана, оньһото машина хүдэлгэнэ. Иигээд байхадаа, бар хүсэнэй болон ухаан бодолой ажалай хоорондохи илгаагай һалажа байһаниинь мүн эндэшье эли тодоор харагдана. Шахтын хүдэлмэришэд, илангаяа залуушуул ажалһаа һамшангүй, эрдэм номдо һураха гэжэ эрмэлзэнэ.

Нүүрһэ ехээр малтадаг түрүүшүүлэй дунда коммунис ажалай ударнигууд олон. Иимэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн бүхэли бригаданууд бии. Тиигээд тэдэнэр ямар зорилго урдаа табинаб гэхэдэ, һараһаа һарада ажалайнгаа даабариие үлүүлэн дүүргэхэ, олон ондоо мэргэжэл шудалха, шэнэ һайн арга оншо ажалдаа хэрэглэхэ, хүдэлмэриингөө үдэрэй минута бүхэниие ашагтайгаар хэрэглэн, ажалай бүтээсые дээшэлүүлнэ.

Юрэ хүдэлмэриин үдэр тухай хэлэхэ болоо һаа, эндэхи шахтёрнууд үдэртөө зургаан час ажалладаг болоһоор үнинэй. Тиибэшье һаа, ажал хэхэ эрхэ байдалайнгаа һайжарһанай, мүн оньһото машина, техникэ хэрэглэдэг болоһоной нгоо ашаар, шахтернууд урдынхиһаа һураггүй ехэ нүүрһэ гүрэндөө үгэнэ. Энээнэй урда тээ нэгэ хүн халаан соогоо долоо-найман тонно нүүрһэ малтаха нормотой байгаа һаа, мүнөө тэрээнһээ хоёр дахин шахуу ехые малтажа абана.

Совет Конституциин ёһоор ажалша зон амарха эрхэтэй байна ааб даа. Тиимэһээ шахтернууд энэ ехэ эрхэеэ дүүрэн эдлэнэ. Жэлэй дүрбэн сагта Гусиноозерскын почтодо: Сочи, Кисловодск, Цхалтуба, Железноводск гэһэн тамгатай бэшэгүүд, мүн Крымэй, Кавказай, Хара Далайн эрье шадарай үзэсхэлэн һайхан газарнуудай дүрэ зураг буулгаһан открытканууд ходо ерэжэ байдаг. Эдэ бүгэдые тэндэ амархаяа ошоһон Галуута-Нуурай шахтернууд гэр бүлэдөө, танил нүхэдтөө эльгээнэ ха юм.

Иигэжэ улад зоной ажабайдалай улам һайжаржа байхатай хамта, мүн тэдэнэй түрэл городшье ургажа, хүгжэжэ байнхай. Хэдэн олон гоё һайхан гэр байшангууд бариглааб, мүн баригдажашье байһаар. Хүн зоной эрдэм болбосоролой дээшэлхэ тума һургуулинуудай, номой магазинуудай, библиотекэнүүдэй тоо олошорно. Мүнөө городой электростанцида дүтэхэнэ мантан томо шулуун байшан бодхоогдожо байгаа юм. Тэрэнь кинотеатр болохо юм.

Мүнөө Гусиноозерск хотын ажалшад республикынгаа дүшэн жэлэй һайндэрые угтуулан, түрэл городоо бүри гоё һайхан, болбосон түхэлтэй болгохо гэжэ оролдоно. Тиихын тулада тодорхой хэмжээ ябуулганууд тогтоогдоо. Тон түрүүлэн эдиршүүлэй сэсэрлиг бии болгохо таримал модо олоор һуулгаха хүдэлмэри хэгдэхэ юм.

Галуута-Нуурай шахтернууд Коммунис партиингаа Центральна Комитедэй уряагаар Майн Нэгэнэй һайндэртэ бэлэг болгожо, энэ һара соо хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ шулуун нүүрһэ гүрэндөө үгэхэ гэһэн халуун хүсэлэнтэй.

В. Галданов.

Үсэгэлдэр бороо орожо байгаа һэн. Мүнөөдэр... [illegible]

А. МАН[illegible]

Ботвинник—Петросян

Шатараар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөнэй арбан хоёрдохи нааданай тэн хахадынь үнгэргэгдэбэ.

— Мүнөөдэр Ботвинник хэзээ хэзээнэйхиһээ сухалтай,—гэжэ апрелиин 20-до болоһон арбан хоёрдохи партиин наада адаглан хаража байһан гроссмейстер Сало Флор хэлээ. Ботвинник нааданай эхилһээр долоодохи ябадалаа хэхэдээ шатарай бүхы гурим дүрим эбдэжэ, ноёнойнгоо урдахи хүбүүе урагшань дабшуулна...

Дэлхэйн чемпион юундэ иимэ эдэбхитэйгээр наадаа юм гээ һаа, ойлгосотой бэзэ. Юуб гэхэдэ, энэмнай түрүү һуури буляалдагшадаа аяар нэгэ очко алдаад ябана бшуу. Залуу шатаршан Петросян алдуу эндүү гаргангүй, хамгаалга һайнтайгаар наадажа, шүүхын лэ хойноһоо хамаг хүсэ шадалаа элсүүлнэ ха юм. Дэлхэйн мэдээжэ шатаршад ТАСС-ай спортын редакциин асуухада иимэ харюунуудые үгэһэн байна.

Дэлхэйн чемпион түрүү һуури буляалдагшаяа хүсэхэ ёһотой! Теэд иимэ амжалта туйлаха гээшэмнай хүндэхэн хэрэг даа. Мүнөөшье, энэ арбан хоёрдохи партиин наадагдахада шатаршадай дунда шанга тулалдаан боложо, алиниинь алин гэшэгүй шадамар бэрхээр добтололсоһон байгаа. Һүүл багтань Ботвинник сагайнгаа дүүрэхэ тээшээ болоходонь түргэ түргэн ябадалнуудые хэжэ, өөрынгөө байдалые бага зэргэ муудуулһан, нэгэ хүбүүгээ алдаһан байна. Наадан дүшэн хоёрдохи ябадалдаа хойшолуулагдаа.

Амаралтын үдэр шатаршад дахинаа столдо һуужа, баһал шанга тулалдаан эхилнэ. Нааданай арбан хоёр ябадалай хэгдээд байхада, үлүү хүбүүтэйшье һаа, Петросян тэнсэе гэһэн дурадхал оруулаа.

Тиигэжэ нааданай тоо 6,5:5,5 боложо, Тигран Петросян түрүүлжэ ябана.

(ТАСС).

Хүлеэгдэ[illegible]

Апрелиин 2[illegible] публика доторо[illegible] лааржа, хура [illegible] байна. Энээнии[illegible] барилхаб гэхэ[illegible] шанга һалхин [illegible] Тиигэжэ түрүү[illegible] орожо, республ[illegible] дые һонирху[illegible] хойто үдэрынь [illegible] тэржэ, ехээр са[illegible] лээ. Энэ үе [illegible] Кабанскда—1[illegible] Петропавловка [illegible] нютагта—8, С[illegible] Жэрэм, Мух[illegible] Хори, Нижне[illegible] Хяагтада —4, [illegible] Юрөө, Захаам[illegible] хэн, Тарбагата[illegible] хоёр-хоёр мил[illegible] зузаан саһан [illegible]

ахал[illegible]

ХИЛЫН СААНАҺАА

Малиһаа бэшэг

БАМАКО, апрелиин 21. ТАСС-ай корреспондент Р. Серебрянников иигэжэ дамжуулна:

СССР-һээ Малиин Республикада байдаг посольствын нэрэ дээрэ «Эр-Мали» гэжэ национальна авиакомпаниин алба хаагша Сисоко Фатамба гэгшэһээ ород хэлэн дээрэ бэшэһэн бэшэг абтаа. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

«СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ, манай хүндэтэ хани Никита Сергеевич Хрущевто.

Хүндэтэ Никита Сергеевич! Манай мартагдашагүй, хүндэтэ хани ба аха Владимир Ильич Ульянов—Ленинэй түрэһөөр 93 жэлэй ойтой дашарамдуулан Малиин арад таниие, Советскэ Союзай арадуудые амаршална, танда, совет арадта зол жаргалые, элүүр мэндэ ябахые, амжалта түйлахые хүсэнэ».

Сисоко Фатамбатай ТАСС-ай корреспондент мүнөөдэр уулзаа. Тэрэнь иигэжэ хэлээ: совет хүнүүдтэ, Советскэ Союзай арадуудта — Африкын арадуудай үнэн сэхэ ханида аха дүү мэтэ хани халуунаар, дуратайгаар хандадаг дээрэһээ Никита Сергеевич Хрущевто бэшэг бэшэхэ гэжэ би шиидэһэн байгааб.

XX зуун жэл—Ленинэй үзэл сурталай, социализмын үзэл сурталай илан мандажа байһан зуун жэл болоно. Хаанта засагые добтолон унагааха, шэнэ ажабайдал зохёохо, хүниие хүнэй мүлжэхэ ябадалай усадхагдаһан общество байгуулха хэрэгтэ ород хүдэлмэришэд болон таряашадые бүхы дэлхэйн ажалшадай вождь эрэлхэг зоригтойгоор хүтэлһэн байгаа.

Социализмын үзэгдөөгүй ехээр һалбаран хүгжэһэнэй ашаар, тусхайлбал, Гагарин, Титов, Николаев болон Попович замбуулинай ниидэлгэнүүдые хэжэ өөһэдынгөө габьяагаар совет арадые хэтэ мүнхэдэнь алдаршуулаа.

Африкынхид Лениниие мэдэдэг, дуратайгаар хандадаг, зохёолнуудынь уншадаг. Ленинэй зохёолнуудые уншадаг африкынхид үдэр ерэхэ тудам олон болоно.

Ород арадые Агууехэ Октябриин социалис революциин илалтада хүргэһэн Ленинэй үзэл суртал Африкын арадуудта угаа ехэ нүлөө үзүүлээ, үзүүлжэшье байһаар. Эдэ үзэл сурталынь бидэнэртэ, Малиин ажалшадта, республикын табан жэлэй түсэб дүүргэхэ, социализм байгуулха хэрэгтэмнай туһална. Суданский союз гэжэ парти, Малиин бүхы арад социализм байгуулха замые шэлэн абаһан байха юм.

Гримау гэгшые саазалан алаһан ушар испан арадай тэмсэлые бүри шангадхаха

ЛОНДОН, апрелиин 20. (ТАСС). Хулиан Гримау гэгшые саазалан алаха тухай шиидхэбэриин дүүргэлтэ болгогдоһон тухай мэдэхэдээ, мүнөө үедэ Англида байһан Манолис Глезос гүнзэгы ехээр гашуудажа, ехээр зэбүүрхэжэ байһанаа элирхэйлэн мэдүүлээ. ТАСС-ай корреспондентэй хөөрэлдэхэдөө тэрэ иигэжэ мэдүүлээ:

Хүн түрэлтэнэй замбуулинай лайда руу ниидэдэг боложо байһан үе сагта политическэ үзэлэйнь түлөө хүнүүдые алажа болохо гэжэ минии ойн зүндэшье орожо шадахагүй байна. Иимэ гэмтэ ябуулгануудые эсэслэн зайсуулха хэрэгтэй. Энээниие зайсуулхын тулада аһан шадалаараа оролдолго гаргаха гээшэ бүхы хүнүүдэй уялга болоно. Гримау гэгшын шуһые адхаруулаад байхадаа, Франко испан арадай уур сухалые бүри ехээр хүргэхэл. Энэ гэмтэ ябадал франкис засаг түрые усадхахын түлөө испаниинхидай тэмсэлые улам шангадхахал.

„Президент заб сүл[illegible] байна“

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 20. (ТАСС). Мадридай сэрэгэй трибуналай шиидхэбэреэр саазалуулан алуулха болоһон Хулиан Гримау гэгшын һамган США-гай президент Дж. Кеннедитэй үсэгэлдэр Парижһаа телефоноор хөөрэлдэхые һэдэһэн байгаа. Ушарынь хадаа үбгэнэйнь ами наһые абаралгада туһалха гуйлтатайгаар президентдэ хандахые тэрэ хүсэһэн байгаа [illegible] ство мэдээсэнэ.

Гэбэшье Саг[illegible] ноёд тэрэниие [illegible] божо дуу гара[illegible] саһан байна. Т[illegible] дент заб сүлөө[illegible] һэн шалтаг ба[illegible] телефоноор хан[illegible] Кеннедидэ ду[illegible] гаа» гээд прави[illegible] шаалтад мэдээ[illegible] ство нэмээнэ.

Аюулгүйн Совед[illegible]

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 20. (ТАСС). Португалиин ээрхэг түримхэй аашада эсэргүүгээр Сенегалай хэһэн буруушаалгые ООН-ой Аюулгүйн Совет гурбадахи үдэртөө зүбшэн хэлсэжэ байна. Аюулгүйн Соведэй апрелиин 19-нэй заседани дээрэ Габоной болон Конгын (Браззавиль) түлөөлэгшэд үгэ хэлэхэдээ, Салазарай засаг түрын колониальна политикые шэнээр элишэлэн харуулаа. Тэдэнэр өөһэдөө ехэ баалалта хэжэ Аюулгүйн Соведэй заседанида хабаадалсахаар уригдаһан байгаа. Энэ эрилтыень Советскэ Союз, Гана, Марокко эрид шууд дэмжэһэн байха юм. Габоной болон Конгын (Браззавиль) түлөөлэгшэдые Аюулгүйн Соведэй хүдэлмэридэ хабаадуулхагүй гэжэ США-гай болон Англиин делегадуудай гаргаһан һэдэлгэнүүд буруу һүрөө.

Португалида эсэргүүгээр эгээн лэ эрид шанга хэмжээнүүдые Аюулгүйн Соведэй абаагүй байгаа һаань, Португалида эсэргүүгээр Африкын бүхы гүрэнүү[illegible] орохо ушар т[illegible] гад гээд Конгы[illegible] түлөөлэгшэ мэд[illegible] гансаарданги [illegible] сембе (Габон) [illegible] негал Африкын [illegible] гэдүүлдэг сэр[illegible] шүүн юм. Се[illegible] Африкано-Маль[illegible] гэшүүн—бүхы [illegible] һөө хүсэд дэм[illegible] жэ найдажа [illegible]

Сенегалда эс[illegible] тугали ээр[illegible] ябуулга хэһые [illegible] түлөөлэгшэ [illegible] «хүршэ ёһоной [illegible] байха» гуримые [illegible] хяагүй гэжэ т[illegible] һэн байна. Тэр[illegible] ёһоор Португа[illegible] далда аюул т[illegible] харин өөртэнь [illegible] һэн болоно бш[illegible]

Аюулгүйн Со[illegible] заседани апре[illegible] хо.

Заншалта эстафетэ

Республикымнай ниислэл—Улаан-Үдэ хотын фабрика, заводуудта, эмхи зургаан, спортын бүлгэмүүдтэ шалгалтын урда тээхи бэлэдхэл, һорёонууд үнгэргэгдэжэ эхилэнхэй. Байгша оной майн 5-да совет хэблэлэй үдэртэ зорюулагдаһан «Буряад үнэн» газетын заншалта эстафетэ болохонь. Заншалта—арбан дүрбэдэхи эстафетын илгаань юуб гэхэдэ, хабарай түрүүшын энэ урилдаанда городоймнай спортын бүхы бүлгэмүүд хабаадалсажа, дамжуулгын кубок, грамотануудта хүртэхын түлөө шармайн оролдожо байнхай. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлдэ арбаад коллективүүдэй дундаһаа шалгарагшадынь дамжуулгын кубок, грамотануудта хүртэһэн байгаа. Энэшье жэлдэ үнгэргэгдэхэ мүрысөөндэ эрхимлэгшэд тиимэ грамота, шангуудта хүртэхэ юм. Үшөө нэгэ онсо илгаань гэхэдэ, мүрысөөндэ хабаадалсагшаднай олон этапуудта урилдаха болоно.

Мүрысөөн Соведүүдэй талмай дээрэ үдэрэй 12 часта эхилхэ.

Хүндэтэ спортсменүүд, заншалта эстафетэдээ олоороо хабаадалсажа, амжалта түйлахыетнай хүсэнэбди.

Орой эхилһэн хабар

Апрель һарын үнгэрһэн хоёрдохи арбаад хоногто республика доторнай бага зэргэ үүлэтэй, хүйтэн үдэрнүүд үзэгдөө. Энэ ушар юугээр тайлбарилагданаб гэхэдэ, республикын газар нютагуудаар орой хабарай эхилһэнэй тэмдэг үзүүлбэ гээшэ. Иимэ ушарал 1952 ондо манай республика дотор үзэгдөө юм. Үнгэрһэн үе соо 0—3 градус хүйтэн, бусад үдэрнүүдтэ, илангаяа апрелиин 11-дэ бага зэргэ дулаараад абаа. Энэнь дунда зэргээр 2—5 градус дулаан болоһон хэмжээтэй. Апрелиин 11—13-най үдэрнүүдтэ 6—11 градус хүрэтэр дулаарһан аад, һүүл тээшээ 1—6 градус дулаан болоһон, үглөөгүүр 6—12—16 градус хүйтэн үзэгдэдэг байһан. Үнгэрһэн үе соо саһан ороогүй. Хойто зүгэй нютагуудта хада майлын саһан тиимэшье ехээр хайлаагүй.

Апрелиин 17-ной үдэр Сэлэнгэ мүрэн Хяагтын адагта мүльһэнһөө һалаа.

И. КОТОВ.

Редак[illegible]
Ц. Ц. Ци[illegible]

Манай адрес, телефо[illegible]

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ле[illegible]
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора—46-32, зам. ре[illegible] ответ. секретаря—27-37, отделов: партийной жи[illegible] —24-74, сельского хозяйства—47-59, советско[illegible] и культуры, литературы и искусства—34-05, [illegible] транспорта, информации—35-14, писем и рабсе[illegible] отдел переводов и корректорская—35-95, бухга[illegible] Для междугородных переговоров—16.
Гор. Улан-Удэ, типография Министерст[illegible] Бурятской АССР.

Н00406.